

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

04 Nisan 2013 Perşembe

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

04 Nisan 2013 Perşembe

----0----

K O N U

Sayfa

Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Mehmet Fatih Ceylan'ın, ölkemizin Asya-Pasifik bölgesine yönelik politikaları hakkındaki sunumu

1:17

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:17

Büyükelçi Mehmet Fatih CEYLAN (Dışışleri Bakanlığı
Müsteşar Yardımcısı)

1:6, 7:8, 8:10,
11:13, 14, 15,
16:17

Osman Aşkın BAK

(İstanbul)

5, 8, 10

İsmail SAFİ

(İstanbul)

6:7, 14:15

Rıfat SAİT

(İzmir)

10:11, 12:13

Büyükelçi Aydın EVİRGEN

14

Akif Çağatay KILIÇ

(Samsun)

14

Burhan KAYATÖRK

(V an)

16

Açılma Saati: 11.09

Kapanma Saati: 12.47

4 Nisan 2013, Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN : Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ : Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP : Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

0

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı 21'inci Toplantısını açıyorum.

Bugün Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Fatih Ceylan, ülkemizin Asya-Pasifik bölgesine yönelik politikaları hakkında Komisyon üyelerimizi bilgilendirecek. Daha önce çeşitli konular itibarıyla Dışışleri Komisyonumuza bu tür bilgilendirme toplantıları yapıldı. Bugün 13'üncü brifingini alıyor Dışışleri Komisyonu, bundan sonraki dönemde de bazı toplantılarımızı konuları itibarıyla brifing alma açısından değerlendireceğiz.

Önümüzdeki hafta Libya Dışışleri Komisyonu misafirimiz olacak. Perşembe günü sabahleyin burada Libya Dışışleri Komisyonu ile toplantı yapacağız, gün boyunca da onlarla birlikte olacağız.

Önümüzdeki hafta Dışışleri Komisyon toplantısını bir misafirimizin vereceği cevaba göre yapıp yapmayacağımızı hafta içinde sizlerle paylaşacağız.

Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Fatih Ceylan'a veriyorum sözü.

Buyurun.

DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; çok teşekkür ediyorum.

Yaklaşık iki buçuk ay içinde 2'nci kez bir brifing verme imkânına sahip olduk, bunun için de ayrıca şükran borçluyuz. Hatırlayacağınız üzere 24 Ocak tarihinde Orta Asya ve Kafkasya ülkeleriyle ilişkiler çerçevesinde bir brifing sunmuştuk Değerli Komisyona. Bunun belki de onun devamı olarak algılanmasında fayda var çünkü nihayetinde Asya-Pasifik bölgesine gidiş yolu Kafkasya ve Orta Asya'dan geçiyor.

Nişin Asya-Pasifik bölgesiyle ilgili bir brifing verme ihtiyacı duyduk? Çünkü, rakamlara baktığınızda Asya-Pasifik bölgesi gerçekten son derece düşündürücü, hatta ürkütücü denebilecek bir gelişme trendi içinde. Her ne kadar bu slaytlar geçecekse de ekrandan, ben onların bir özeti takdim etmeye gayret edeceğim. Anladığım kadarıyla, zaten katılımcılara slaytlar sonradan dağıtılıyor.

Şimdi, rakamlar dedik, çok çeşitli alanlarda bunlara bakmak lazım. Nüfus itibarıyla baktığımızda -bir hafıza tazeleme bağlamında söylüyorum- dünya üzerindeki her 2 insandan 1'i bu coğrafyada yaşıyor. Hepinizin malumu olduğu üzere, Çin'in nüfusu AB üyelerinin toplam nüfusunun 3 katı. Ekonomi, ticaret, yatırımlar açısından baktığımızda, bütün rakamları aslında dünya ortalamalarıyla kıyasladığımızda neredeyse en az 2-3, hatta bazen yüzde 100'e yakın artışlar söz konusu.

Bir de önemli olan bir olgu, bu dünya gayrisafi millî hasıladaki payı yüzde 21 iken yüzde 51'e çıkacağı söyleniyor. 2016 yılında satın alma paritesine göre Çin, Amerika'yı geçecek, bu IMF verilerine göre. Şimdi, dolayısıyla, önümüzde gerçekten son derece büyük bir ölçek var, her bağlamda çok büyük bir ölçek var. Örneğin, gene ticaret hacmine dönecek olursak, Avrupa Birliği ile Çin arasındaki günlük ticaret hacmi 1 milyar avro. Tabii bu muazzam bir rakam. Bu, tabii, Asya-Pasifik bölgesinde sefalet, açlık, yoksulluğun da bir şekilde zaman içinde giderek ortadan kalkacağını ve bir orta sınıf oluşacağını gösteriyor. Şimdi, tabii orta sınıf oluştuğunda, onların beklentileri, tüketim kalıpları da değişecek; bununla birlikte oradaki sosyal doku da tabii değişecek. Bizim bütün bunları çok yakından takip etmemiz lazım.

Enerji alanında mümkün mertebe geniş bir alana yayarak konuyu irdelemeye gayret edeceğiz. Enerjiye baktığımızda, tabii gene Çin en önde gidiyor. 1965 yılını baz olarak aldığımızda, mesela doğal gaz tüketimi 100 kat artmış durumda, bu muazzam bir rakam; petrol desanız -yine 1965 yılını baz alıyoruz- yüzde 777 bir artış söz konusu; aynı şey kömür için de geçerli, giderek de kömüre daha fazla yüklenmesi söz konusu.

Tabii, şimdi bu doğal gaz ortamı da değişiyor, biliyorsunuz Amerika'da kaya gazının çıkmasıyla birlikte Amerika doğal gaz ihracatçısı hâline gelecek. Tabii bu nasıl piyasaları değiştirecek, doğal gaz tüketimlerini Asya-Pasifik ölçeğinde nasıl etkileyecek? Çünkü, Çin'de de büyük rezervler var. Dolayısıyla, bunu da göz ardı edemeyiz. Bu çerçevede bu kaya gazıyla ilgili gelişmeleri ve

teknolojideki ilerlemeleri bizim sadece Asya-Pasifik bölgesinde değil, diğer bütün bölgeler bağlamında çok yakından takip etmemiz gerekiyor.

Bilim ve teknolojiye geldiğimizde, burada da çok çarpıcı bir rakam var. Yine hep dünya ölçeklerine göre bakıyoruz. Şimdi, mesela, Kuzey-Güney Amerika'daki AR-GE harcamalarını geçmiş durumda yani yüzde 2,5 bir artış var AR-GE harcamalarında. Şimdi, bunlar tabii çok çarpıcı rakamlar.

Askerî savunma sanayi harcamalarına baktığımızda, çok ciddi rakamlar var, özellikle Çin mesela Rusya'nın 2 katı harcama yapıyor, ABD'den sonra dünyada en fazla harcamayı yapan Çin, Rusya'nın da 2 katı, yani Çin yüzde 8,2; öbürü yüzde 4,1.

Nükleer alanda baktığımızda, nükleer enerji, nükleer güç alanında, biliyorsunuz, nükleer güç sahibi ülkeler var veya nükleer enerjiye dayalı ekonomiler karşımızda duruyor.

Kültür açısından baktığımızda, demin bahsettiğim bu artan refaha bağlı olarak oluşan orta sınıf, tabii bu orta sınıfın dünya açılması söz konusu. Her bakımdan, hem turizm açısından hem turizm ve diğer bağlantılı, kültürle bağlantılı diğer endüstriler açısından söyleyelim, çok çarpıcı rakamlar var yine. Bizim ülkemizi ilgilendirdiği ölçüde söyleyecek olursak, son on yılda bize gelen, bölgeden gelen turist sayısı 250 binden 1 milyona ulaşmış durumda. Bu ülkelerle yaptığımız bütün istişarelerde, tabii, turizmimizi de tanıtır oradan turist çekmeye gayret ediyoruz.

Şimdi, bu büyük resim karşısında ne yapabiliriz? Onu araştırmak istedik ve nasıl bir iş birliği arayışı modeli geliştirebiliriz, onları Bakanlık olarak inceledik. Bunun için de tabii her şeyden önce bu bölgeye dönük bütüncül ve stratejik bir bakış açısının geliştirilmesinin zorunlu olduğu sonucuna vardık. Tabii, bölgede çok büyük farklılıklar da var yani ekonomik kalkınma farklılıkları, sosyal dokulardaki farklılıklar, siyasi rejimler bağlamında farklılıklar, dış dünyayla olan ilişkiler bağlamında çeşitli politikalar izleyen ülkeler... Çok bütüncül bir bakış açısı geliştirmek ve bunu bir stratejiye oturtmak o kadar kolay değil ama her hâlükârda izleyeceğimiz stratejinin esnek olması ve sürdürülebilir olması önem taşıyor. Dolayısıyla, bölgesel, hatta ülkesel farklılıkları gözeterek bir anlayışla bir bütüncül bakış açısına varma yolunu tercih ettik. Yani, tümdengelim yerine tümevarım yaklaşımıyla, esnek ve uyarlanabilir, gelişmelere göre uyarlanabilir bir strateji arayışından söz ediyoruz burada.

Şimdi, bu bağlamda analizi bir parça kolaylaştırmak adına, biz Asya-Pasifik'i 3 bölgeye bağlamında inceledik ve bu 3 bölge içine birtakım pivot ülkeleri yerleştirmeye gayret etti, yani bunları "pivot" olarak kabul edip o alt bölgelerde oralardan açılma... Şimdi, yaptığımız sınıflandırma, tabii bu dediğim gibi yani bir nihai sınıflandırma değil ama genel bir bakış açısı. O bahsettiğim uyarlanabilir ve sürdürülebilir stratejiye temel oluşturmak bağlamında Asya-Pasifik'i biz 3 bölgeye ayırdık: Doğu Asya, Güneydoğu Asya ve Okyanusya.

Şimdi, buraya baktığımızda, daha önceki o büyük resimden hareketle, burada da aktif, görünür olmak ve bu ülkelerle olan siyasi, ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizi geliştirmek yolunda çaba harcamanın önemli olduğu ve bunu sürekli gündemde tutmamız gerektiği sonucuna vardık ve çalışmalarımızı da bu yönde devam ettiriyoruz.

Son yıllarda artan ilişkiler çerçevesinde Türkiye'nin önemi, bölgesel gücü ve nüfusu birçok Asya-Pasifik ülkesi bakımından anlaşılır hâle geldi. Tabii bizim Türkiye'de de bu Asya-Pasifik bölgesinin önemini ve bu konudaki farkındalığı da artırmamız gerekir diye düşünüyoruz. Burada siz parlamenterlere de tabii bir rol düşüyor, düşecektir; sizlerin bu anlamda yardımlarınızı ve desteğinizi bekliyoruz.

Genel ihracat dokusuna baktığımızda, hep aleyhimize dönen bir tablo var, maalesef, Çin'le öyle, Kore'yle aynı şekilde. Evet, oranlar düzeliyor giderek, eskisi gibi değil ama genelde bizim aleyhimize bir tablo var. Dolayısıyla, bizim çok çeşitli alanlarda bunu dengeleyici faaliyetler içinde olmamız lazım ekonomik anlamda. Bu çerçevede, altyapı, ulaşım, enerji, telekomünikasyon gibi alanlarda bu ülkelerle olan bağlantıları artırmak ve mümkün mertebe trafiği çift taraflı işletmekte fayda görüyoruz. Yani, tabii ki yatırım çekmek isteyeceğiz, doğrudan yatırımları tabii ki çekmek isteyeceğiz. Türkiye'deki birtakım mega projelere son derece ilgi duyuyorlar, mesela bu demir yolu ağlarının geliştirilmesi -Çin, şimdi Japonya da ilgi duymaya başladı- enerji özellikle, enerji alanında... Biliyorsunuz, şimdi Japonya Sinop'taki nükleer reaktörü üstlenmek için çok ciddi bir çaba içinde, Japon Başbakanının mayıs başında Türkiye'ye gelme ihtimali de var, o yöndeki müzakereler de doğru yönde, olumlu yönde ilerliyor.

Şimdi, savunma sanayi alanı, tabii bu da önemli çünkü o bölgede savunma sanayisinde -demin bahsettiğim Çin'in harcamaları yüzde 8,2'yle Rusya'nın 2 katı- çok ciddi ilerlemeler var. AR-GE çalışmalarıyla birlikte, AR-GE'ye yapılan yatırımla birlikte birleştirdiğinizde, orada bizim faydalanacağımız bir potansiyel var her anlamda, hem alma anlamında hem de oraya verme anlamında. Son zamanlarda, özellikle Savunma Sanayi Müsteşarlığının bu bölgede çok ciddi faaliyetleri oluyor, savunma sanayi fuarlarına katılma, oradaki savunma sanayi pazarlarının sunduğu olanakları değerlendirme gibi. Buna Endonezya dâhil, Güney Kore

dâhil, Çin’le öteden beri gelen belli ilişkiler tabii ki var. Bunu da ihmal edemeyiz, bu alan da bizim için çok önemli bu bizim gelişmekte olan savunma sanayimizin daha ileri noktalara taşınması bakımından.

Tabii bir de, aslında Türkiye geneline baktığımızda bölge dilleri bağlamında, maalesef, yeterince bir ilerleme kaydedemediğimizi görüyoruz. Bu bölgeyle ilişkilerimizin kültürel ve beşerî anlamda geliştirilmesi için bu açığın da süratle kapatılması, hatta akademik dünyada belki Asya-Pasifik’le ilgili birtakım kürsülerin kurulması ve bölge dillerinin de öğretilmesinde yarar görüyoruz. Tabii sadece resmî bağlar anlamında da değil, birtakım STK’ların, eğitim kurumlarının oralarda bulunması ve izlediğimiz diplomasiye destek vermesi, dış politikaya destek vermesi de ayrı bir önem taşıyor.

Bu çerçevede parlamenter boyut da tabii çok önemli. Şimdi, dünya geneline baktığımızda, sıklet merkezinin Asya-Pasifik’e doğru kaydığını görüyoruz, Amerika olsun, Avrupa olsun, Avrupa Birliği olsun burada arayış içindeler, ilişkilerini geliştirmeye çalışıyorlar. Bir de son zamanlarda, özellikle Çin merkezli bazı gerilimlerin ortaya çıktığını izliyoruz. En son bir de Kore Yarımadası’ndaki durum da malum, biliyorsunuz hem bir füze fırlatıldı hem de bir nükleer patlama denemesi yaptılar ve bu, Kore Yarımadası’ndaki tansiyonu artırdı. Çin’le Filipinler arasında, Çin’le Japonya arasında, Çin’le Vietnam arasında, özellikle deniz alanları ve deniz tabanlarındaki doğal kaynaklar bağlamında büyük bir çekişme var. Tabii bu çekişme zaman zaman gerilimi de artırıyor. Bu böyle olunca, Amerika da dikkatini bölgeye iyice vermiş durumda.

Daha sonra da geleceğiz, bunun ekonomik boyutuna da geleceğiz ama siyasi boyutta oradaki ülkelerin şöyle bir açmazı var: Bir taraftan Çin’in o yükselen gücü karşısında tabii bir çekinme, bir ürkme durumu söz konusu, öbür taraftan da hemen hemen tüm Asya-Pasifik -buna büyük ekonomiler de dâhil, Japonya, Avustralya gibi- Çin’le olan ekonomik bağlantılarını da korumak istiyorlar ama bir taraftan da bu gerilimler ortada. Dolayısıyla, bunu Çin’le tabii ikili düzeyde ele almak yerine, o Çin’in muazzam gücü karşısında, işte gerek ASEAN içinde olsun gerek ABD’yle olan ilişkileri bağlamında dengeleme arayışları var. Aslında Çin de biliyor tabii bu tür gerilimlerin özellikle Asya-Pasifik bölgesinden başlayarak küresel çapta olumsuz etkileri olabileceğini özellikle ekonomi ve ticarete, onlar da mümkün mertebe temkinli gitmeye çalışıyorlar ama bir gerçek var, Çin’de ciddi şekilde artan bir milliyetçilik duygusu var, bunu dış politikasına da zaman zaman yansıttığını ve bu yansıtmanın da bölge anlamında, özellikle gerilimleri yükseltme anlamında sonuçlar verdiğini görüyoruz. Biz tabii kendilerine, bölge ülkeleriyle yaptığımız temaslarda bu gerilimlerden uzak durmalarını söylüyoruz çünkü oradaki ekonomik ve ticari varlığımızı, keza siyasi ilişkilerimizi artırma peşindeyiz; kendilerine itidal telkin etmeye devam ediyoruz ve edeceğiz.

Şimdi Çin’e baktığımızda, hatırlayacaksınız, Ekim 2010’da buraya Çin Başbakanı gelmişti, o zaman çok ciddi kararlar alındı. Daha sonra da, şu andaki Devlet Başkanı -o zaman Devlet Başkanı Yardımcısı olan- 2012 yılında geldi Sayın Cumhurbaşkanımızın davetiyle. Sayın Başbakanımız gitti. Bütün bu üst düzey ziyaretlerin tabii faydaları oldu. Bu yıl da Çin’de “Türkiye Yılı” olarak kutlanıyor. En büyük ticaret ortağımız, 24 milyar dolarlık bir ticaret hacmimiz var ama 2010 Ekim ayındaki hedef 2015 yılı sonuna kadar 50 milyar, 2020 yılına sonuna kadar da 100 milyar dolarlık bir ticaret. Dolayısıyla, daha katedeceğimiz mesafe var, en azından 2015 sonuna kadar 2 katına çıkarmamız lazım, 2020 yılını hedef aldığımızda ise 5 katına çıkarmamız lazım ticaret hacmini. Tabii bunu çıkartırken sadece Çin ekonomisi kazansın diye değil, kendi ekonomimizin de kazanması lazım. Bahsetmiştim, her ne kadar eskisi gibi olumsuz bir rakam olmasa da yine de çok büyük bir açık var yani 24 milyarın neredeyse 21 milyarı Çin lehine, 2,5-3 milyarı da bizim ihracatımız oluyor; bunun dengelenmesi lazım tabii. Onun için, bizim girişimcilerimizin bu coğrafyada daha etkin olmaları lazım, bu altyapıda olabilir, enerji olabilir, ki hatta nükleer enerji bağlamında Çin’le de temaslarmız var çünkü biliyorsunuz 4 tane nükleer reaktör yapılacak 2023 sonuna kadar. 1 tanesi hall oldu Ruslarla Akkuyu’da, şimdi işte bu Sinop ne olacak, onun müzakereleri devam ediyor ama 2 tane daha var sırada, Çinliler de buna ve diğer bazı büyük çaplı projelere yatırım yapmanın yollarını arıyorlar. Biz de teşvik ediyoruz tabii, doğrudan yatırım almak bağlamında.

Japonya’ya bakacak olursak, tabii Japonya’yla tarihten gelen büyük dostluğumuz var. En son 2010 yılında ülkemizde kutlandı Japon Yılı. Çeşitli vesilelerle bu Sinop’taki nükleer santral inşaatına değinmişim, daha hâlen müzakereler devam ediyor. Olumlu yönde gidiyor, birim fiyatı konusunda anlaşma var ama bazı diğer hususlarda, işte bu nükleer yakıtlar ne olacak, nerede depolanacak, nükleer enerjinin teknolojisi nasıl Türkiye’yle paylaşılacak, o konulardaki müzakereler devam ediyor ama Japonlar buna çok istekli, bunu almak istiyorlar. Muhtemelen de Mayıs ayı başında, eğer bu müzakerelerden olumlu netice alırsak, Başbakanlarının Türkiye’ye gelme olasılığı çok yüksek.

Güney Kore'ye gelince, tabii Güney Kore'yi "kan kardeşi" olarak Kore Savaşı'ndan bu yana öyle niteliyoruz, onlar da bizi öyle niteliyor ama işte bu kan kardeşliğini, bu siyasi dostluğu, ticari ve ekonomik anlamda da pekiştirmemiz lazım. Tabii, Kore yatırımlarını ülkemize cezbetmek için de çaba sarf ediliyor. 2012 yılında eski Cumhurbaşkanı Türkiye'ye geldi.

Bir de şunu unutmayalım: Çin'le, Japonya'yla ve Endonezya'yla ilişkilerimizi stratejik düzeye çıkarttık. Bu ağı yaymak istiyoruz, siyasi ve ahdî zemini kuvvetlendirmek istiyoruz. İşte, bu 3 ülkeyle yapabildik, pivot ülkeler olarak görülebilir bunlar. Japonya'yla da aynı arayış içindeyiz. Buralardan Asya-Pasifik'teki varlığımızı ve etkinliğimizi yükseltmenin arayışı içindeyiz.

Endonezya'ya da üst düzey ziyaretler oldu. Sayın Cumhurbaşkanımız 2011 senesinde gitti, işte o ilişkilerin stratejik seviyeye çıkarıldığı dönem. Sonra Sayın Başbakan da Bali Demokrasi Forumuna gitti. Savunma sanayi alanında bazı ilişkilerimiz var. Artık tabii coğrafi uzaklığı bir bahane olarak görmüyoruz, göremeyiz mevcut koşullarda. Dolayısıyla bu pivot ülkelerle olan bağlantıları kuvvetlendirmek ikili düzeyde ve bunu hem bölgesel örgütler hem de küresel çapta, yani G-20'den bahsediyoruz mesela, oradaki ilişkiler vasıtasıyla pekiştirmek için bir gayret içindeyiz.

Malezya tabii önemli bir ülke hiç şüphesiz birikimi itibarıyla, gelir seviyesi itibarıyla. Buraya da bu sene içinde bir ziyaret yapılmanın arayışı içindeyiz fakat orada bir genel seçim falan olacak, biraz şu anda zamanlama açısından pek uygun değil ama bir ziyaret, bir üst düzey ziyaret burası için de programlanıyor.

Brunei'ye geldiğimizde, hatırlayacaksınız geçen yıl Brunei Sultanı Türkiye'ye gelmişti ve o ziyaret ertesinde Kosova'yı Brunei tanıdı. Bu, medeniyetler ittifakı dostlar grubuna katıldı ve en önemlisi ülkemizde büyükelçilik açma kararı aldı, biz de orada açacağız. Daha sonra son slaytlarda onlara geleceğiz.

Singapur: Singapur'la ilişkilerimiz de gayet iyi şekilde gidiyor. Singapur yatırımlarını Türkiye'ye çekmek istiyoruz. Nitekim Singapur İstanbul Borsasıyla bir mutabakat muhtırası imzaladı ve şu sıralarda Singapur'dan ciddi anlamda Türkiye'ye doğru bir sermaye hareketi olduğunu gözluyoruz. Tabii bunu teşvik edeceğiz.

Myanmar'a gelince: Myanmar'da da büyükelçilik açtık 2012 mart ayında büyükelçimiz göreve başladı fakat maalesef aynı sene içinde biliyorsunuz Arakan bölgesinde sıkıntı patlak verdi. Türkiye oraya ilk koşan ülke oldu, ilk insanî yardımı ulaştıran ülke oldu. Ekimde tekrar olaylar patlak verdi, bir daha kendileriyle teması sürdürüp bu olayların süratle son bulması için elimizdeki imkânlarla onları doğru yola sevk etmeye gayret ettik fakat bu sene içinde bu sefer kendi vatandaşları olan... Şimdi bu Rohingyalar ayrı, onların vatandaşlık statüsü yok. Diyoruz ki onlara vatandaşlık verin, ülke sistemi içine alın. Dediğimiz bu. Sadece Myanmarlı değil diğer yürüttüğümüz ilişkilerde de... Fakat bu sefer kendi vatandaşları olan Müslümanlara yönelik saldırılar başladı. Tabii biz bunu ikili düzeyde tabii ki ele alıyoruz ama diğer ülkelerle de ikili düzeyde ve İslam İşbirliği Teşkilatını da, Birleşmiş Milletleri de devreye sokarak bu gelişen etnik gerilim ve hatta dinî gerilimin süratle yatıştırılmasını ve uluslararası hukuka uygun bir şekilde bunların diyalog yoluyla çözülmesi için gayretlerimizi sürdürüyoruz.

Diğer ülkelere kısaca bakacak olursak: Filipinler, Kamboçya, Laos, Tayland, Vietnam; buralarla da bağlantılarımızı güçlendirmek için çaba içindeyiz. Bu sene içinde muhtemelen bu gruptan bir iki ülkeye, belki de üç ülkeye gene yüksek düzeyli bir ziyaret yapılmasını bekliyoruz Türkiye'den, onun uğraşı içindeyiz.

Tabii, o pivot ülkelere bir tanesi de hiç şüphesiz Avustralya, çünkü bir kıta biliyorsunuz Avustralya, ekonomisi de güçlü, G-20 üyesi. Avustralya deyince tabii Yeni Zelanda'yı da bir şekilde onunla birlikte değerlendiriyoruz. Çünkü, işte bu Çanakale'ye kadar uzanan bir dostluk ilişkisi var ama bunun dışında ne yapabiliriz, nasıl karşılıklı ilişkileri geliştirebiliriz, nasıl daha fazla ticaret yapabiliriz, o imkânları da zorlamamız gerekiyor. Oradan da üst düzey ziyaretler oluyor, hemen hemen üst düzey ziyaretler oluyor bu Anzak Günü dolayısıyla. Bu sene de Yeni Zelanda Savunma Bakanı gelecek, Avustralya'dan artık bilmiyorum, oradan da bir bakan seviyesinde biri gelir her sene geldiği gibi.

Şimdi, bu pivot ülkeler ve diğer bazı ülkelere değindikten sonra bir de bölgesel olarak ne yapmaya gayret ediyoruz, bölgesel örgütler bağlamında nasıl bir yol izliyoruz, o konuda sizlere kısaca malumat sunayım.

ASEAN var, ASEAN bizim öncelik verdiğimiz bir birlik. 2010 temmuz ayında biz ASEAN'la dostluk ve işbirliği anlaşması imzaladık ve o tarihten bu yana da başta sektörel işbirliği olmak üzere ASEAN ve ASEAN ülkeleriyle ilişkilerimizi geliştirmeye gayret ediyoruz. Hatta o yıl Cakarta Büyükelçimizi ASEAN'a akredite ettik, Aydın Arkadaşımız belki de ilk akredite olan büyükelçiydi.

Çok yakından takip ediyoruz ASEAN faaliyetlerini. Buraya da diyalog ortağı olmak için başvurduk fakat bir moratoryum var, çünkü 2015 sonuna kadar ASEAN Avrupa Birliği gibi bir birlik oluşturmak istiyor. Çok toplantıları olduğunu, arka arkaya özellikle bu ekonomik birliği ortaya çıkarmak açısından şu anda diyalog ortaklığı statüsünü ele almaya hazır olmadıklarını söylediler. Biz de onun

üzerine dedik ki; o zaman zirvelere veya Dışışleri Bakanları toplantısına veya her ikisine birden bizi misafir veya konuşmacı ülke olarak çağırın. Bu, dönem başkanının yetkisinde olan bir şey aslında. Brunei dönem başkanı, bu yıl içinde belki sonbahar döneminde umarız Türkiye bu ASEAN zirvesine bir misafir ülke veya konuşmacı ülke olarak katılır.

Tabii Okyanusya demiştik, orada da Pasifik Adaları Forumu var, buranın da kalkınma ortağıyız. TİKA buralarda ciddi faaliyetler yapıyor. Şimdi özellikle bu Birleşmiş Milletler 2015-2016 geçici şey bakımından biz buralarda mutlaka daha aktif olmak zorundayız bu dönemde. Yine bu kalkınma yardımları, kapasite geliştirme yardımlarına devam etmek durumundayız.

Bu Pasifik Adaları Forumu açısından da nihai hedefimiz burada da diyalog ortağı olmak, forum sonrası diyalog ortağı olmak. Bu yönde de girişimlerimizi sürdürüyoruz ama önce bunun bir altyapısının iyiye tabii hazırlanması lazım.

Tabii diğer bir Şanghay İşbirliği Örgütü var, bu da önemli bir örgüt. Malumunuz buna da Haziran 2012'de Pekin'de yapılan zirvede diyalog ortağı olduk, bu kabul edildi oy birliğiyle. Şimdi bunun belli bir prosedürü var, onu izlememiz gerekiyor. En kısa zamanda onu da sonuçlandıracağız.

Şimdi bölgeye baktığımızda, demin söyledik, yani Hindistan'ın olduğu, Çin'in olduğu, Japonya'nın olduğu, Avustralya'nın olduğu ve batıdan veyahut da doğudan, körfez dahil buna, birçok ülkenin burayla olan özellikle ekonomik ve ticari bağlarını geliştirmeye çalıştığı bir dönemde yine Amerika'nın öncülüğünde bu Trans-Pasifik Ortaklığı diye bir girişim çıktı. Japonya da ciddi şekilde buna katılmayı düşünüyor, o önemli bir adım olur ona hiç şüphe yok. Bir de Kapsamlı Bölgesel Ekonomik İşbirliği gibi, yani buradaki bütün bu oluşumları, Asya ve Asya-Pasifik'teki oluşumları biz yakın mercek altına aldık, bunları çok yakından izliyoruz ve biz neresinde bunun bulunuruz ve nasıl oradaki etkinliğimizi artırırız ona göre o bahsettiğimiz, geliştirmeye çalıştığımız strateji içinde gerekli uyarlamaları nasıl yapabiliriz, onu sürekli izlemekteyiz.

Tabii, nasıl araçlar kullanılabilir o konuya da bakmak lazım yine alanlar itibarıyla. İşte ziyaretlerden bahsettik, parlamentolar arası ilişkilerin öneminden bahsettik, sizlerden ricamız, özellikle Sayın Başkan eğer bu bölgeye Dışışleri Komisyonu bu yıl içinde birkaç ziyaret yaparsa bu büyük tablo içinde, biz doğrusu Bakanlık olarak ancak memnun oluruz.

Siyasi istişarelerimiz sürüyor.

BAŞKAN – Sözlerinizi kayda aldık, Medis Başkanımıza arz edeceğiz.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Evet. Yani biz Bakanlık olarak teşvik ediyoruz efendim.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – O zaman icraatı görelim değil mi, teşvikle olmuyor.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Biz siyasi istişarelerimize devam ediyoruz, kısa bir süre sonra Vietnam'la, daha sonra Tayland'la siyasi istişareler yapacağız, muhtemelen oralara üst düzey siyasi ziyaretler de olacaktır.

Askerî temas ve ziyaretleri teşvik ediyoruz. Aşağı yukarı artık her yıl bir fırkateynimiz gidiyor orada liman ziyaretleri yapıyor, bu çok ilgi uyandıran bir şey. Bunların da devam etmesini şey yapıyoruz.

Demin bahsetmiştim, teknoloji transferi bağlamında tabii savunma sanayi teknolojisi transferi, o da önemli. Karşılıklı olarak çift taraflı bir al-ver ilişkisi nasıl daha sağlam temellere oturturuz onun da arayışı içerisindeyiz.

Aslında bahsettik de, bu, hem siyasi hem ahdi altyapıyı oluşturmak lazım, ekonomik ve ticari alan dâhil buna. Burada belirli mekanizmalar var tabii, işte Hükümetlerarası Ekonomik Konsey, KEK toplantıları, efendim Ulaştırma toplantıları. Bu ulaştırma konusuna tabii çok önem veriyoruz. Geçen brifingde, hatırlayacaksınız, Pekin'den başlayıp Bakü, Tiflis, Kars ve Van, Marmara üzerinden Londra'ya kadar giden orta koridor dediğimiz hattın mutlaka hayata geçirilmesi lazım. Ulaştırma bağlamında dolayısıyla önemli bir potansiyel görüyoruz, bundan da etkin şekilde yararlanılması lazım.

Artık şeye hiç girmiyorum, her gidilen yerde aşağı yukarı iş forumu, iş konseyi yapılıyor. Tabii, bu alanda kuruluşlarımız var, özel sektör kuruluşları. Onları da aktif olarak devrede tutup o bölgeyle olan ilişkilerini geliştirmeleri için cesaretlendiriyoruz.

Altyapı projelerinden bahsetmiştik, enerji projelerinden bahsetmiştik, teknoloji transferi dedik, bunlar önemli. Bazı ülkelerde, özellikle işte o Vietnam, Laos, Kamboçya vesair küçük ve orta boy işletmeler alanında belki bilgi birikimine gidebiliriz. Organize sanayi bölgeleri konusundaki bazı taleplerini imkânlarımız ölçüsünde karşılayabiliriz. Nükleer enerji, ondan da bahsettik biliyorsunuz, keza ulaştırma koridorları bağlamındaki potansiyelden bahsettik. Tabii deniz taşımacılığı, bizim tersaneciliğimiz çok gelişmiş durumda. Bunlar da açık denizlere kıyısı olan birçok ülke var Asya-Pasifik bölgesinde, burada da ciddi bir potansiyel olabilir.

Gelişmişlik seviyesi nispeten düşük olan ülkelerdeyse, mesela konut yapımı, müteahhitlik hizmetleri, bunlar önemli. Eximbank kredileri, özellikle Okyanusya bağlamında çok önemli. TİKA gerçekten başka coğrafyalarda olduğu gibi bu coğrafyada da önemli çalışmalar yapıyor, biz de kendilerine hem destek veriyoruz hem de daha ileri noktalara gitmeleri konusunda telkinlerde bulunuyoruz.

Kültür yıllarından da bahsettim, işte bu sene Çin'de Türk Kültür Yılı, 2015 yılında Avustralya'da karşılıklı olarak Avustralya'da Türk yılı ilan edildi, daha evvel bunu bir ortak bildirgeyle Gillard Türkiye'ye geldiğinde, onların Başbakanı, açıkladık. Hem de Türkiye'de Avustralya yılı ilan edilecek.

2015 senesi tabii enteresan bir sene, aynı zamanda G-20 zirvesine de ev sahipliği yapacağız. Aynı zamanda Çanakkale savaşlarının da 100'üncü yıl dönümü. Dolayısıyla 2015'e hepimizin çok iyi hazırlanmasında büyük yarar görüyoruz her bağlamda.

Bahsettik zaten, üniversiteler arası temalar, STK'lar arası temalar, akademisyen değişimi, ortak projeler geliştirilmesi, kardeş şehir uygulamaları, zaten bunlar aslında birçok bölgede kullandığımız araçlar. Bütün mesele, belli bir öncelik dahilinde bu pivot ülke tabir ettiğimiz ülkeleri esas alarak bu araçları her alanda bölgeye yaymak.

Şimdi, oradaki varlığımızı, etkinliğimizi artırmaktan bahsetmiştik. Tabii, büyükelçilikler açıyoruz, Myanmar'da Nepideo Büyükelçiliği faaliyete geçti Mart 2012'de, Sri Lanka'da Kolombo ki, ciddi potansiyel arz eden bir ülke, Hindistan'ın hemen altında, orada da büyükelçilik açtık. Çin'de Guanco Başkonsolosluğunu açtık, devreye koyduk. Brunei'de açacağız, Kamboçya'da açacağız, Laos devrede, Laos'ta açma kararı da var ama Kamboçya'da bir açılım ondan sonra ona geçeriz, Japonya'da Osaka Başkonsolosluğunu açacağız.

Efendim benim Asya-Pasifik bölgesiyle ilgili kısa takdimim bundan ibaret, sizlerden istirhamımız bu bölgeyi sürekli mercek altında tutulması her alanda, çünkü çok ciddi potansiyel barındıran ve dünyadaki diğer büyük ekonomilerin de yöneldiği ve aktif olarak faaliyet yürüttüğü bir bölge olma durumunda. Dolayısıyla elbirliğiyle hem diplomamızla hem parlamenter boyutuyla hem girişimcilerimiz vasıtasıyla, STK'larımız vasıtasıyla ve kuruluşlar vasıtasıyla bu bölgedeki varlığımızı artırmak, ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmek, kültürel alandaki etkinliklere de hız vermek ülkemizin menfaatine olur diye değerlendiriyoruz.

Çok teşekkür ediyorum bu imkânı tanıdığınız için efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Büyükelçim çok teşekkür ediyoruz, gerçekten çok kapsamlı bir konuyu gayet güzel sundunuz, kafamızdaki birçok soru işaretini giderdiniz. Sanıyorum Komisyon üyelerimiz bazı sorularla konuyu geliştirmek isteyeceklerdir.

Sayın Safi'ye söz veriyorum.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Sayın Büyükelçimize çok teşekkür ediyoruz, geçen ay olduğu gibi bu ay da bizlere hakikaten çok doyurucu bir sunum yaptılar, çok yararlı olduğunu da düşünüyorum.

Ben, birkaç konuyu sormak istiyorum Sayın Büyükelçimize, çok bahsetmediği birkaç konu. Birincisi: Amerika Birleşik Devletleri'nin bu bölgeyle, Asya-Pasifik bölgesiyle alakalı, onların son ulusal stratejilerinde bundan bahsettiler, yani ağırlığı daha çok Orta Doğu'dan Asya-Pasifik'e kaydırma düşünceleri. Tabii, bunu bunlar sanırım 2011 veya 2012'de açıkladılar. Tabii, bunu açıklarken onların da düşüncesi, biraz önce sizin yapmış olduğunuz o tahliller. Yani, oradaki o ekonomik, askerî büyümenin gelişim noktasının doğuya kayması, onlar da o açıdan bu Asya-Pasifik'i çok önemsediler. Tabii, Orta Doğu'dan önceki stratejilerinde, bildiğim kadarıyla, yanlış da olabilir, daha çok iki cephede stratejileri ona dayanıyordu. Amerikan gücünün, askerî özellikle üsler anlamında veya işte askerî anlamda iki cephede aynı anda savaşabilme kabiliyetleri, bundan sanki de vazgeçtiler, bunu biraz daha doğuya, işte Asya-Pasifik bölgesine kaydırma. O nedenle de Irak'tan, Afganistan'dan çekilme planları, belki bu güçlerin şimdilerde de biraz gündeme geliyor, Kore etrafında, Japonya etrafında belki güçlerini buraya kaydırma düşünceleri de biraz buna bağlı. Bu konuda sizin görüşlerinizi merak ediyorum.

İkincisi: Yine bu bölgeyle alakalı olarak, hakikaten Kore ne yapmaya çalışıyor? Yani, bir adamın deliliği nedeniyle, yani biraz şizofrenik bir yapı da olabilir, o maksatla mı yoksa yani bilmiyorum, Çin'in buradaki konumu ne? Çin, biliyoruz ki, Kuzey Kore'yle çok yakın ittifakı olan ülke. Çin sanki seyirci kalıyor gibi bir durum var. Hatta Çin de müdahil olmaya çalışıyor ne yapıyorsun diye.

Bir üçüncüsü de, Doğu Türkistan'dan bahsetmediniz. Doğu Türkistan Türkiye için önemli, bunu unuttuk mu bilinçli olarak bunu merak ediyorum?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Unutmadık efendim, şeyde vardı, soydaşlarımızla olan ilişkileri de geliştirmek de ama anlatayım ben.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Ama Doğu Türkistan çok önemli bir yer Çin içinde, bu konuda düşünceleriniz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Büyükelçi.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Çok teşekkür ederim efendim, sorular için de teşekkür ederim.

Doğrudur, Amerika 2011 yılında bu stratejisini açıkladı. ABD Başkanı Obama dedi ki: “Biz aynı zamanda Pasifik ülkesiyiz.” dedi ve bu Trans-Pasifik ortaklığı ortaya attı ekonomik anlamda. Askerî anlamda baktığımızda da Avustralya’yla olan savunma ve güvenlik anlaşmasını yenilediler. Hatta Amerikan askerleri peyderpey oraya konuşlanmaya başladı. Aynı şeyi Yeni Zelanda’yla da yapmaya çalışıyor. Özellikle bu Kuzey Kore’deki son gelişmeler çerçevesinde Japonya’yla olan askerî bağlarını da artırdı. Hatta dün akşam bir açıklama yaptılar; oraya da bir orta ve yüksek irtifada Kuzey Kore’den gelebilecek füzeleri bertaraf edecek bir sistem Guam Adasına yerleştirme kararını açıkladılar. Dolayısıyla Amerika, hem ekonomik anlamda hem askerî anlamda özellikle Çin’i dengelemek bağlamında bölgedeki varlığını yükseltiyor. Zaten 2011’de söylediler bunu, iki siklet merkezi gördüklerini söylediler. Çünkü Avrupa’daki kuvvet indirimine gittiler, yani 3 tane tugayı 2’ye indirip 1 tanesini rotasyonda bırakıp Orta Doğu ve özellikle Asya-Pasifik bölgesine odaklanacaklarını söylediler. Yani gizli bir şey değil. Şimdi onun fiiliyatta nasıl yürüdüğünü görüyoruz. Tabii, Amerika, bir yerde Çin’i dengelemeye çalışırken bu belki Rusya’nın da işine geliyor bir ölçüde çünkü kendisi o anlamda daha az kaynak ayırabilir. Ama bir taraftan da biliyorsunuz Şanghay İşbirliği Örgütünde Rusya ile Çin arasında, keza BRICS içinde önemli ciddi oranda ekonomik anlamda da hatta askerî alanda da ciddi ilişkileri var, ortak tatbikat yaptılar, tarihlerinde ilk defa çok büyük bir ortak tatbikat yaptılar. Dolayısıyla bütün bu şeyleri iyi incelemek lazım ama Amerika’nın dikkatini oraya odakladığı da bir vakıa, bunu da yakından izlememiz lazım. Bu iki cephede aynı anda savaşma konusu zaten hem Amerikan stratejisinde yer alan hem de NATO stratejilerinde yer alan bir husustur. Yani ne olacak, hedef düzey dedikleri, askerî anlamda iki savaş mı, iki buçuk savaş mı bunlar hâlen tartışılan şeylerdir ama Amerika’da Bush dönemindeki gibi tek taraflı adımlarla gitmek istemiyorlar, daha ziyade ittifaklar oluşturarak, koalisyonlar oluşturarak mümkün mertebe, hatta kimi bölgelerde kendisi de ön plana çıkmayarak bunları halletmeye gayret ediyor. Libya işte bunun örneklerinden bir tanesi, Amerika vardı gerisinde ama kendini hiçbir zaman ön plana çıkarmadı.

Kore’ye gelince: Tabii Kuzey Kore... Evet, hakikaten tabii paranoyak bir durum var. Yalnız Çin’in ne kadar şey yaptığını bilemiyoruz, yani Çin de rahatsız. Mesela en son Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden karar çıkarttılar, Kuzey Kore’yi çok ciddi şekilde o nükleer deneme ertesinde onu oy birliğiyle çıkarttılar. Dolayısıyla, Çin’in nüfuzu var, ne kadarını kullanıp ne kadarını kullanmayacağını o da duruma göre şey yapıyor ama yani onlarla konuştuğumuzda, her şeyi biz de etkileyemiyoruz, kontrol edemiyoruz dedikleri de var ama iki ülkenin iyi ilişkileri olduğu anlaşılıyor.

Kore konusuna gelince: Tabii bu Güney Kore-Kuzey Kore, böyle bir çok inişli çıkışlı seyirler izliyor. Güney Kore’deki iktidarın yaklaşımına bağlı olarak da karşı taraf reaksiyon verebiliyor. Biliyorsunuz, adalarını bombaladılar, gemilerini batırdılar, şimdi de “Ben, Kore Savaşı sonrasında varılan anlaşmayı tanımıyorum.” dedi. Bir ateşkes anlaşması var, şimdi aslında ikisi arasında barış yok zaten. Yani teknik anlamda savaş halindeler iki Kore. Sadece o ateşkes anlaşmasına dayalı çok ciddi bir Amerikan mevcudiyeti var Güney Kore’de biliyorsunuz.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Yani, bu son şeyi de kaldırdı, ilk anlaşmayı da kaldırdı.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Kaldırdım dedi. En son o adımı attı, arkasından da bir geçiş bölgesi var bunların arasında ticaretin, ekonominin yapıldığı, orayı da kapattım dedi. Şimdi böyle bir rejimle karşı karşıyayız. İşte sürekli söylenen, yani bunlara son verip, özellikle aç ve sefil durumda olan kendi halkını doyuracak şeyler bulmak. Onun için de bir altılı çerçeve denen bir görüşme diyalogu var bu Kuzey Kore’deki bu nükleer konuyu ele almak üzere. Ona bir an evvel hayatiyet kazandırılması.

Aslında Çin de uğraşüyor yani, uğraşmıyor değil. Kendi menfaatine geldiği ölçüde kimi zaman geride duruyor biraz ama nükleer denemeyi yaptığının ertesi günü büyük bir kınama deklarasyonu yapıldı Birleşmiş Milletlerden oy birliğiyle, Çin de var işin içinde. Onlar da Kuzey Kore bağlamında Kore Yarımadasındaki gerilimin çok yüksek seviyelere çıkması ne kadar Çin’in menfaatine olur, tabii onu bizim buradan tam olarak tahlil etmemiz belki mümkün değil ama bu, Çin’in başka türlü ilişkileri de etkileyebilir. Şimdi bakın, bu yapıldı, Amerika getirdi, o Thaad dedikleri sistemi Guam Adasına yerleştirdi. Bu imkânı eline geçirmiş oldu. Dün alınan karar Amerika tarafından. Şimdi tabii bölgede tansiyonu yükseltici sonuçları var bunun. Şimdi bu ne kadar Çin’in genel anlamdaki menfaatleriyle örtüşür, tabii onu ayrıca düşünmek lazım. Onun için Çin bir yerde elinden geldiğince Kuzey Kore’yi frenlemeye gayret

ediyor ama kimi zaman da başarılı olamıyor. İşte bu füzeyi atması, arkasından nükleer patlamayı yapması... Dolayısıyla, o bölge açısından çok yakından izlenmesi gereken bir husus bu.

Efendim, biz buna Doğu Türkistan demiyoruz biliyorsunuz. Doğu Türkistan deyince Çin'le başımız belaya giriyor. Biz gene kendi aramızda Doğu Türkistan diyelim de, resmî temaslarımızda Sincan Uygur Özerk Bölgesi dersek daha iyi olur Çin'le ilişkilerimiz bağlamında. Çünkü onları çok rahatsız ediyor, ayrılıkçı akım vesair, şu...

Şimdi biz orada ne yapmaya gayret ediyoruz? Bir kere şu oldu: Bu Ekim 2010, Çin Başbakanının ziyaretinden sonra bir kere biz bu konuyu, yani Uygur, bizim kardeşlerimizin konusunu Çin'le konuşur hâle geldik. Eskiden bu kanal yoktu. O ziyaret ertesinde ve daha sonra karşılıklı olarak yapılan üst düzey ziyaretlerle bu konu bizim artık konuşma notlarımızın içine girdi, bunu konuşabiliyoruz. Biz ne yapmaya çalıştık? Önce bu diyalog kanalını tesis etmeye gayret ettik, ikinci aşamada orada bir Türk sanayi bölgesi kurulması söz konusu. Şu anda bir küçük ve orta boy işletmelerle ilgili bir alışveriş merkezi gibi bir şey var orada. Hatta bu emlak Türkiye'de şimdi hani şey yapıldı ya, gayrimenkul edinmeye dair bir yasa çıktı ya, oradan, o bölgeden de birçok İstanbul'da özellikle ev alındığı falan söylüyor. Adamlar orada onu da yapıyorlar ama bize bir yer gösterdiler, ciddi büyüklükte bir yer. Orada sanayi bölgesi kurmaya gayret ediyoruz, ikinci hedefimiz budur. Birinci hedefimiz, Çin'le iletilen ilişkiler bağlamında bu diyalog kanalını açmaktır. Şimdi biz rahatlıkla konuşabiliyoruz bunu. Onlar bize geliyor, biz onlara birtakım endişelerimizi söylüyoruz. Niçin bazı şeylerin öyle yapılmaması gerektiğini söylüyoruz.

İkinci hedef Türk sanayi bölgesi açılmasıdır. Yeri hazır, girişimcilerimizi siz de oraya yönlendirirseniz iyi olur, çünkü o köprü başını elde etmek bizim için çok önemli ve stratejik bir adım olur.

Üçüncü aşama ne olur? Bizim Urumçi'de bir başkonsolosluk açmamız. Yavaş yavaş onu da telaffuz etmeye başladık, çünkü doğrudan seferler de başladı. Eskiden yoktu, uçak seferi var şimdi. Urumçi'den Türkiye'ye uçak seferi var, uçaklar geliyor gidiyor. Dolayısıyla, bizim o Türk sanayi bölgesi o bakımdan önemli, çünkü diyeceğiz ki biz "Ya bizim burada iş adamlarımız var, bizim burada en azından ticari anlamda bir başkonsolosluk açmamız lazım." Bir başkonsolosluk açmanın bize farklı getirileri olacaktır. Ama onu yavaş yavaş dillendirmeye başladık, üzerlerine tam da gitmiyoruz.

Bir de ne olur? Yani bir daha özellikle rica ediyorum uygun görürseniz, kendi aramızda evet, ama dış âleme karşı Doğu Türkistan lafını kullanırsak, Çin vallaha tepemize biniyor. Diyor ki; sizin için PKK neyse benim için de o. Doğu Türkistan diye öyle bir hareket var orada biliyorsunuz ama Sincan Uygur Özerk Bölgesi tamam, ondan yana bir sıkıntı yok. Ama biz kendi aramızda bu diyalogu yapabiliriz. Sizlerden ricamız o efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bak buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, teşekkür ederim Sayın Büyükelçim.

Şimdi, sunuma başlarken şunu ifade ettiniz: Kaya gazı konusuyla başlayarak dünyadaki enerji dengeleri hususunda bazı öngörüler ifade ettiniz. 2020'lerde Amerika'nın artık doğal gaz ihraç edecek konuma geleceğini ifade ettiniz. Dolayısıyla, Amerika'nın Asya-Pasifik bölgesine kaymasında bu enerjiye olan bağımlılığının azalmasının etkisi olabilir mi diye sormak istiyorum? Bu konuyu biraz açarsanız...

İkincisi: Çin'le dengeleme unsurunu ifade ettiniz. Tabii, bu sular biraz ısınıyor benim anladığım kadarıyla, soğuktu ama ısınıyor sular. Bu konuda biraz da Japonya'nın konumunu ben merak ediyorum, bu Çin'le Japonya arasındaki adaların sahiplenilmesiyle ilgili konuyu biraz açmanızı istiyorum.

Ayrıca, biz Endonezya'ya gittik Dışişleri Komisyonu olarak, orada tabii Endonezya çok enteresan geldi bana. Fakat orada Çin hâkimiyetinin olduğunu, izlerini görüyoruz. Dolayısıyla Endonezya hakikaten insan gücüyle, ekonomisiyle önemli bir ülke. Bana göre oradaki denge ülkesi olarak değerlendirebiliriz çünkü nüfusunun büyük bir kısmı da Müslüman halktan oluşuyor. Tabii, bu da şu soruyu getiriyor bana: Bu bölgede Müslüman halkın konumu dengede nasıl bir etki yapabilir? Bizim buralara Türkiye olarak etkimizi nasıl yönlendirebilir diye sormak istiyorum?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Soruları yanıtlamaya gayret edeceğim. Yani, denen böyle bir teori var, Amerika bu kaya gazı çıkarma konusundaki hamlesiyle birlikte Orta Doğu kaynaklarına olan bağımlılığı azaldı, dolayısıyla şimdi Asya-Pasifik bölgesini daha yakından inceleme yaptı. Sadece inceleme değil Asya-Pasifik bölgesindeki bağlarını perçinlemeye, güçlendirmeye yöneldi denen argümanlar var ama kaya gazı olmasaydı bile, mevcut resme bakıldığında muhtemelen Amerika buraya yönelenecekti. Mesela bu 2011'deki stratejiyi açıklamadan evvel Amerika ekonomik ve ticari anlamda zaten bölgeyi yoklamaya başlamıştı. 2011'de bu stratejiyi açıkladılar ama bunun alt yapısını zaten daha evvelden oluşturdular. Mesela Avustralya'yla olan anlaşmaları, Japonya'yla olan temasları, Güney Kore'yle devam eden bağları, bütün bunlar zaten hazırlanmıştı, bunları kuvvetlendiriyordu zaten. 2011'de de bunu askerî anlamda değil ama ekonomik ve ticari anlamda bu Trans-Pasifik ortaklığını ortaya atarak ben de varım bu bölgede mesajını verdi.

Tabii, aslında bu Amerika'nın kaya gazından yola çıkarak doğal gaz ihracatçısı hâline gelmesinin asıl tabii Rusya üzerinde belki etkisi olur, Rusya'yı biraz telaşlandıran bir konu olabilir çünkü piyasaları mutlaka etkileyecektir bu stoku piyasaya sürmesi, pazarlaması Amerika'nın ama Asya-Pasifik bölgesinde de nasıl bir etki yaratır? Çünkü, özellikle Çin'in... Bir de Hindistan'ı unutmayalım yani bir de Hindistan faktörü var. Bunların enerji ihtiyaçları eksponansiyel olarak artıyor. Bu çerçevede tabii böyle bir ilave imkân, kaya gazından elde edilecek doğal gaz veya "kaya gazı" dediğimiz işte, tabii o ülkelerin de dikkatini çeken bir husus bu. Çin'i bir ölçüde dengelemek üzere Amerika Hindistan'la olan ilişkilerini de ileriye götürme peşinde, hem ekonomik anlamda hem askerî anlamda Hindistan'la da ilişkilerini süratle ilerletmenin çarelerini arıyor.

Bu Çin-Japonya konusunu başından beri takip ediyoruz. Bunda Senkaku veya Diaoyu Adaları etrafında dönen o gerilim tabii bizi de rahatsız ediyor yani hiç şüphesiz. Çünkü, Çin'le ilişkileri stratejik seviyeye çıkarmışız, Japonya'yla öteden beri olan, tarihten gelen bir dostluk var, biliyorsunuz Ertuğrul faciasından -1800- beri gelen bir dostluk var. Şimdi, dolayısıyla orada bu 2 ülke, 2 dev ekonomi arasında yani ilk 10'a giren bu ekonomiler arasında bir gerilimin patlak vermesi, bizim, aslında, orta ve uzun dönemli çıkarlarımızla tabii ne ölçüde uyuyor onu düşünmek lazım çünkü biliyorsunuz askerî gerilimler ister istemez ticari ve ekonomik hayata olumsuz tesirde bulunuyor. Biz Çinlilerle de konuştuk, Japonlarla da konuştuk. Hatta Japonya, çok enteresan, bizden yardım istedi. "Yahu, bunu Çin'e söyleyin, fazla uzatmayın." demeye getirdi yani toparlamak gerekirse -Serdar'la da konuştuk tabii bütün bunları- çünkü o gerilimin, şöyle, yükselmesi aslında bu ekonomilerin de zararına, Avustralya'nın da zararına çünkü o şeye, o büyük ölçeğe varmak istiyorlar, daha büyük ölçeklere varmak istiyorlar fakat bu sorun çıkıyor karşlarına. Japonya biraz şeyi düşürdü, hem retoriği hem tonu düşürdü; işte, karşılıklı ziyaretler başladı, eski Başbakanlarını gönderdiler, diyalog yollarını arıyorlar, biraz daha düşürdüler.

Biliyorsunuz Japonya'nın sadece Çin'le de değil, bir de Rusya'yla da sıkıntısı var, Kuril Adaları konusu falan var. O bölgede şimdi, özellikle bu deniz yatakları, denizdeki imkânların ortaya çıkmasıyla birlikte bu devam edecek, bu gerilimler devam edecek. Önemli olan, bunların kontrolden çıkmasının engellenmesi ve bunun da ekonomik ve ticari çıkarların ağır basarak bir şekilde bir yol bulunması. Hani şey, biliyorsunuz, uçak gönderdi, gemi gönderdi, Filipinler'le de aynı şey oldu, keza Vietnam'la da. Amerika için önemli olan ise, tabii gerilimlerden belki kendine uygun şekilde, uygun çerçevede bunlardan yararlanıyor olabilir Amerika, çünkü dediğim gibi, işte, oradaki ticari, ekonomik varlığını artırma, askerî varlığını daha aktif hâle getirme vesaire şu, bu ama bir taraftan da ticaret yollarının açık olmasını istiyor Amerika. Amerika da, herkes istiyor, ticaret yolları açık olsun, ulaştırma koridorları açık olsun, hem karadan hem denizden. Ee, bu tür gerilimler buna da sekte vuran gelişmeler olur. Dolayısıyla, evet, bu gerilimler devam edecektir, kaynak paylaşımı üzerindeki arayışlar dolayısıyla ama bir şekilde o büyük ekonomiler, belki kendi menfaatlerine uymayacak ölçüde, bu gerilimlerin yükselmemesi için de gayret sarf edeceklerdir diye düşünüyoruz.

Endonezya'ya gelince, evet, haklısınız, tabii, Çin, Güney Kore hâkimiyeti var. Güney Kore'yi de unutmamak lazım, Endonezya bağlamında. Bu tabii doğal bir şey çünkü bir yerde tabii ister istemez aynı coğrafya içindeler. "ASEAN" denen bir şey var. Çin'in ASEAN'la da çok ciddi ilişkileri var. "ASEAN" dediğimiz zaman sadece ASEAN ülkeleri değil, ASEAN artı Japonya, ASEAN artı Çin, ASEAN artı AB; bütün bunları düşünmemiz lazım yani değişik konfigürasyonları var ASEAN'ın da. O çerçevede de tabii Çin'in o anlamda da ASEAN ülkeleri üzerinde, Endonezya dâhil tabii, önemli bir etkisini gözlüyoruz ama herkes bunu bir şekilde, ekonomik, siyasi, ticari anlamda da bir dengelemenin gayretlerini arıyor. Biz de o arayış içine gireceğiz, zaten içindeyiz.

İşte, oradaki... Tabii sadece Endonezya bağlamında değil Müslüman toplumlar, Tayland'ın güneyinde de var biliyorsunuz, Filipinler'de de var; ciddi bir sorun da var. Şimdi, en son işte Myanmar'da çıkan hadiseler var. Tabii bunları çok yakından incelememiz lazım. Zaten sadece incelemek de değil, girişimlerimizi de sürdürüyoruz. Taylandlılarla da temas hâlindeyiz. İşte, şimdi, siyasi istişarelere gelecek, orada da açacağız kendilerine. Hatta, Malezya'yla arasındaki gerilimi yükselten özelliği var. Filipinler için de bir uzlaşya varıldı fakat daha önce o... İki tane kanat var orada, Müslüman toplum içinde; birisi işte İslami cephe, öbürü ulusal cephe. Bir

tanesiyle, ulusal cepheyle zamanında anlaşma yapılmış. Şimdi, ikisini de birden, kapsayıcı olsun, her ikisini birden şey yapayım diye, bu sefer İslami cephe "Hadi ben şey yapayım, bunu da öne alayım." dedi, öbür taraf "Hayır, İslam İşbirliği Teşkilatıyla daha evvelden benim bu konuda bir anlaşmam vardı, sen şey yapamazsın." dedi. Biz de iki tarafı da yatıştırmaya gayret ediyoruz açıkçası çünkü iki taraf da Müslüman sonuç itibarıyla. Ondan sonra, bu İslam İşbirliği Teşkilatı nezdinde de daha kucaklayıcı, daha uzlaştırıcı bir yol izleyip... Hatta Filipinler bizden destek istiyor, işte "Ben gözlemci olmak istiyorum. Benim içimde Müslüman toplum var, üstelik ben bunlarla görüşüyorum, işte, bir anlaşmaya varmaya çalışıyorum, bize yardımcı olun." diyor, biz destekliyoruz Filipinler'in İslam İşbirliği Teşkilatına gözlemci olmasını. Bir taraftan da oradaki o iki kanadı kendi arasında uzlaştırıp merkezî hükümetle olan bu anlaşmanın ilerletilmesine, yürütülmesine gayret ediyoruz. Zaten o ara buluculuk girişimi içinde biz de varız Filipinler'le ilgili olarak.

Tayland'ın sıkıntıları var, güneydeki Müslüman toplumlarla, orada da bir şiddete varan hadiseler oldu son zamanlarda, onlarla da konuşuyoruz. Orada da bir çözüm bulmanın... Nihayetinde bunlar Tayland'ın asli vatandaşları. O noktaya vardı ki, işte, Malezya'yla ilişkilerine etki etmeye başladı. Şimdi, onlarla da bunu ciddi şekilde ele alacağız. İlk aşamada, Tayland'la mayısta bir istişarelerimiz var, bu konuyu tekrar gündeme getirip bir uzlaşma bulmalarını ve o Müslüman toplumun haklarını, hukukunu sağlamasını kendilerinden açıkça isteyeceğiz; zaten o yönde mesajları gönderiyoruz.

Bilmiyorum sorunuza cevap verebildim mi?

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Küçük bir şey ilave edebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – İlave sorunuz için de, buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Ben şöyle bir soru sormak istiyorum: Şimdi, Orta Doğu'da Amerikan karşıtlığı var, yükseliyor, yükseldi. Acaba, Amerika'nın Orta Doğu'dan ayrılışının yani geri çekilmesinin arkasında bu olabilir mi? Ve bu bölgede yani Asya-Pasifik'te Amerika'ya olan sempati nasıl? Yani, çünkü Müslüman topluluklar var ama oradaki Müslüman toplulukların yani ülkelerin Amerika'ya bakış açısı -İkinci Dünya Savaşı'ndan- dolayısıyla onlara sempatik mi bakıyorlar yoksa aynı şeyi Amerika, Orta Doğu'da gördüğü o Amerikan karşıtlığını burada da görebilir mi diye... Projeksiyonunuzu merak ettim.

Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Şu anda bizim, yani mevcut durumda, Orta Doğu'yla kıyasladığımızda, Asya-Pasifik'te Amerikan karşıtlığı var demek için biraz düşünmek lazım. Hatta, tam tersini de söyleyebilirsiniz.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Aynen öyle...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Evet. O var. Tabii Amerika da bundan bir şekilde faydalanmak istiyor. Bir de tabii o gerilimler, orada o denge arayışları, işte, Amerika-Çin, işte, Rusya bir taraftan, aşağıda Hindistan, onlar arasında Amerika'yı dengeleyici bir güç olarak görüyorlar yani hem ekonomik anlamda hem askerî anlamda. Dolayısıyla Orta Doğu'yla o anlamda kıyaslamak doğru olmaz yani Amerika'ya olan sempati seviyesi Asya-Pasifik bölgesinde kesinlikle daha yüksek. Onu rahatlıkla, bugün itibarıyla söyleyebiliriz.

Ama Çin açısından bakacak olursak biliyorsunuz Çin'in Amerika'da çok büyük yatırımları var. Şimdi -sunumda da şey yaptık- Avrupa Birliğiyle olan günlük ticaret hacmi 1 milyar avro, günlük ticaret hacmi bu. Şimdi, böyle bir durumda, tabii, bu tür şeyleri körüklemek o ülkeler açısından ne kadar menfaatlerine olur onu düşünmek lazım gelir ama Amerika'ya daha fazla sempati olduğu, hatta kimi yerlerde -dediğiniz gibi- hayranlık düzeyine varan bir yakınlık duyulduğunu da söylemek lazım gelir. Amerika da tabii bundan yararlanmaya bir şekilde devam edecektir çünkü ortam şu an itibarıyla buna müsait. Ha, ileride bu -şeyden bahsettik- Çin'de o kabaran milliyetçi duygular ve işte, bu "assertive" tutumlar, bunlar nasıl sonuç getirir? Onları da tabii, hep beraber, yakından izlememiz gerekir diye düşünüyoruz.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) –Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Sait, buyurun.

RIFAT SAİT (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Büyükelçim, benim de birkaç sorum olacak. Şimdi, bahsettiğiniz konular içerisinde, özellikle Asya-Pasifik'in önemini vurguladınız. Türkiye tabii, hem Avrupa ülkesi hem de aynı zamanda Asya-Pasifik ülkesi, daha çok Avrupa'ya yönelik bir çalışmalarımız var. Bu konuda ağırlıklı çalışmalar olduğunu görüyoruz ama bahsettiğiniz üzere, örneğin Çin'in, 2016 yılında, Çin satın alma paritesinin AB'deyi geçeceğinden bahsettiniz. Yine, Çin'in Avrupa Birliği ülkelerinin hepsinin üstünde, 3 kat daha fazla nüfusa sahip olduğu söyleniyor, ki diğer bütün Asya-Pasifik ülkelerini de kattığımız zaman önemli bir stratejik bölge fakat burayla -dış ticaret

açığımız da var, öyle gözüküyor- nasıl bir teşvik ya da özellikle Dışişlerinin bu konudaki çalışmaları ya da bunun dışında, bizim, örneğin, temasta olduğumuz iş adamlarıyla... Bu bölge çünkü çok bilinmeyen bir bölge aslında, biraz uzak bir bölge olması itibarıyla bilinmeyen bir ülke. Nasıl bir teşvik yapılabilir? Nasıl oraya iş adamlarımız kanalize edilebilir? Bu konuyla ilgili neler var, ne gibi avantajlar var, nelerden bahsedebilirsiniz? Bu birinci sorum.

İkinci sorum: Gündemdeydi bir ara, Çin'in bir gemisi vardı, boğazlardan geçmişti. Bu konuyla da ilgili, turizmle ilgili Çin'in vaatleri vardı. Bunu Dışişleri olarak takip ediyor muyuz? Ne aşamada? Bunu bir öğrenmek istiyorum.

Yine, benim merak ettiğim, bu Myanmar bölgesinde, şu anda biraz duruldu zannedersem... Bunları basın ya da işte, biz gazetelerde ya da televizyonda gördüğümüz zaman Myanmar'ı hatırlıyoruz ama şu anda durulmuş vaziyette mi? Orada Müslümanlara olan baskı devam ediyor mu ve burada, Myanmar devlet olarak bu baskıların içinde mi? Yani, nasıl bir ara İsrail için bir "Devlet terörü estiriyor." dediğimiz gibi, Myanmar için de bu söylenebilir mi? Yani, devlet de burada, Müslümanlara karşı, yani Myanmar Hükûmeti bir baskı, resmî baskı yapmakta mıdır? Bunu merak ediyorum.

Sivil toplumdan bahsettiniz. Bu konuyla da ilgili, özellikle Birleşmiş Milletlerde akredite olacak Türk sivil toplum örgütleri... Şimdi ben tam ismini hatırlayamıyorum ama bunun bir uluslararası ismi vardı. Birleşmiş Milletlerde söz hakkı verilen, akredite olmuş bazı sivil toplum örgütleri var, Türkiye'nin bir tane var zannedersem. Bu konuyla ilgili neler yapılabilir? Bizim sivil toplum kuruluşlarımız var bu konuyla ilgili. Çünkü, eğer, bazı yerlerde, Hükûmetin etkisi azaldığı zaman, örneğin mesela Doğu Türkistan'da belki Hükûmet olarak yani devlet olarak biz bunu söyleyemeyiz ama böyle bir sivil toplum örgütü bunu kullanabilir, sivil toplum örgütü olarak kabul görmüş bir sivil toplum örgütü bunu Birleşmiş Milletlerde konuşabilir. Bununla ilgili nasıl bir çalışma var, neler yapılabiliyor?

Benim bir diğer sorum: Yeni açılan büyükelçilik ve konsolosluklar var. Özellikle Dışişlerinin bu konudaki atılımları çok önemli, bundan da memnun oluyoruz. Ben şeyi merak ediyorum: Bu yeni açılan büyükelçiliklerden, tabii hepsi bir maliyet ama, Türkiye'nin bundaki geri dönüşümü, özellikle ticari alanda ne kadar oldu? Bir hesaplama yapıldı mı? Yani, özellikle Afrika ülkelerinde ve Asya'da yeni büyükelçiliklerimiz açılıyor ama bize bu konuyla ilgili geri dönüşler nasıl oldu? Böyle bir hesaplamamız var mı? "Feedback" alabilir miyiz? Bunu merak ediyorum.

Yine, Türkiye -anladığım kadarıyla, burada sizin de bahsettiğiniz üzere, özellikle Filipinler'den bahsettiniz, çok önemli bir Müslüman varlığı da var Asya-Pasifik'te- kabul görüyor mu? Yani, burada Müslüman ülkeler, Endonezya başta olmak üzere, Türkiye'yi bir ara bulucu ya da sözü dinlenen bir ülke olarak kabul ediyorlar mı? Önemli bir ara bulucu ülke midir Türkiye Asya-Pasifik'te?

Son sorum: Daha önce de bahsetmişim ama tekrar hatırlatmak istiyorum çünkü devam ediyor. Rusya'da sekiz aydır tutuklu olan bir iş adamımız var bizim, Lider Gıdanın sahibi.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Mevlüt Bulut.

RIFAT SAİT (İzmir) – Mevlüt Bey, Mevlüt Bulut. Hâlâ ailesiyle görüştürmüyorlar. Bu konuyla ilgili, gene geldiler bize ricada bulundular, üzgün olduklarını belirttiler, hâlâ mahkemesi de yapılmamış ve sadece insanlık olarak değil, bir de ticaret yapamıyorlar. Yani, mesela yaş sebze meyve konusunda, özellikle kiraz mevsimi şimdi açılacak, onların bütün o depoları kapatılmış durumda, ticaret yapamıyorlar. Bizim için Rusya'nın önemli bir pazar olduğunu söylüyorlar. Ne aşamadır bunlar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, iş adamları... Yani bu Asya-Pasifik bölgesindeki ekonomik ilişkilerimizi nasıl artırabiliriz diye... Şimdi, bir kere, bu pivot ülkelerin tümüyle aslında zaten ahdî anlamda bağlantılarımız var. Biz şimdi, pivot olmayan bölgelerde de yatırımların teşviki, çifte vergilendirmenin önlenmesi mesela, onlar üzerinde şu anda çalışıyoruz. İşte, bu, hükûmetler arası ekonomik komisyon yani HEK toplantıları, iş forumu toplantıları, bunları yapmaya gayret ediyoruz. O bakımdan, üst düzey ziyaretlerin tabii çok büyük bir fonksiyonu var çünkü bu tür üst düzey ziyaretler vesilesiyle bizim iş adamlarımız da oraya gidiyorlar. Onların gidişini hesaba katarak orada iş forumu düzenleniyor, çeşitli sektör temsilcilerini bir araya getirme imkânı ortaya çıkıyor. Dolayısıyla iş adamlarına -daha evvel de söylemiştik- yani Asya-Pasifik'in Türkiye'de farkındalığını artırmamız lazım. Bu coğrafyanın bize sunduğu ekonomik ve ticari olanakların neler olduğunu bizim iş adamlarına da açıkça anlatmamız gerekiyor ve o çerçevede, hem bu üst düzey ziyaretler vesilesiyle hem de kendilerinin kuruluşları vasıtasıyla, işte, TOBB'du, DEİK'ti, TUSKON'du, onlar zaten gidiyorlar yani onlar yok değil var ama

biraz daha onları cesaretlendirmemiz lazım ve bu üst düzey ziyaretler o bakımdan çok önemli. Daha evvelki brifingde de söylemiştik, hem Orta Asya, Kafkasya bağlamında hem de Asya-Pasifik bağlamında bu üst düzey ziyaretler çok önemli. Mesela, Sayın Başbakan Çin'e gittiğinde çok ciddi anlaşmalar imzalandı. İşte, her bir ziyaret ciddi anlaşmaların imzalanmasına vesile oluyor. O da iş dünyasının önünü açacak anlaşmalar ağırlıklı oluyor. Bu bölge ekonomi ve ticaret bölgesi aslında. Bu insanlar da buna daha çok yatkın. Dolayısıyla bunu bizim çok iyi değerlendirmemiz lazım, zaten mecburuz değerlendirmeye, aksi takdirde, ikili ticaret ilişkileri bağlamında bizim ekonomimiz kanamaya devam eder. Biz bunu, dengeyi değiştirmek zorundayız yani ihracatımızı artırmak ve çeşitlendirmek zorundayız. Bunun yollarını da el birliğiyle bulmak durumundayız.

Çin, turizm konusuna gelince -o siz, hani uçak gemisiydi, vesaire, şu, bu, hatırlıyorum her şeyi- 150 bine falan çıktı, en son bu geldiğinde -Çin Devlet Başkanı- Çin devleti şey oldu... Bu sene çok büyük bir artış bekliyoruz çünkü işte Çin'de Türk Kültür Yılı. Bu tür faaliyetlere devam etmek lazım. Açılışları da yapıldı ve çok çeşitli alanlarda Türkiye'nin tanıtımını Çin çapında yapmaya gayret ediyoruz. Özellikle Çin'in tabii ticaret merkezleri, işte, Şangay olsun, Guangzhou olsun -orada başkonsolosluklar açıldı zaten- Pekin tabiatıyla... Biz "Yetersiz. Bu nedir? Çin'den 150 bin nedir yani? Bunu artırın siz de." dedik. İşte, bu sene onların şeyi var yani bu Çin'de kutlanacak, kutlanmakta olan Türk Kültür Yılı'nın Çin'den gelecek turist sayısına da ciddi oranda yansıyacağını değerlendiriyoruz.

Myanmar'a gelince, bu Myanmar konusu, bir, bu işte Rakin Eyaletinde, orada Budist rahiplerin enteresan bir şeyi var. Onların devlet yapısı içinde de bazı muhatapları olduğunu anlıyoruz -tüm devlet yapısını kastederek söylemiyoruz ama- bu Budist rahipler Müslüman karşıtı bir söylem benimseyerek çeşitli yerlerde halkı tahrik edip işte, ya evlerine saldırıyorlar, yakıyorlar, en son buldozerlerle işte camileri yıktılar, bir medreseye saldırdılar. Biz bunları her gün takip ediyoruz. Devlet Başkanı nihayetinde bir açıklama yaptı, olaylar duruldu ama olayların durulması tekrar bunların meydana gelmeyeceğinin garantisi değil çünkü böyle enteresan bir şey oldu. Yani bu Budist rahiplerin öncülüğünde Müslüman topluma yönelik bir "nefret söylemi" diyelim, başlatıldı.

RIFAT SALT (İzmir) – Bu katliamı yapanlar cezalandırıldı mı yani?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Şimdi biz zaten sürekli onu şey yapıyoruz, "Bunu yapanları bulup cezalandırın." diye. Bize bugüne kadar "Bunlar alınmıştır, adalet önüne çıkartılmıştır, cezalandırılmıştır." diye bir bilgi gelmedi ama bu bizim "Bunun faileri bulunsun ve cezalandırılsın." yönündeki baskımızı sürdürmemizi engellemez. Zaten o yöndeki bütün -sadece ikili düzeyde değil, ikili düzeyde zaten söyleniyor- bu mesajlar veriliyor ama başka ülkeleri ve başka, başta İslam İşbirliği Teşkilatı olmak üzere, örgütleri de devreye sokarak Myanmar üzerindeki baskının korunması yönünde gayret sarf ediyoruz ve bu geçici bir durulma mıdır yoksa kalıcı bir hasar var da buna bağlı olarak yine bir tahrike dayalı olarak yeni bir olaylar başlayabilir mi falan bunları çok yakından tabii izlememiz lazım ama her seferinde biz, tabiri caizse, enselerindeyiz; onu söyleyeyim. Myanmar'da yeni büyükelçilik kurduk. Bir şekilde tabii ki Myanmar'la, bütünüyle olan ilişkilerimizi de geliştirmeye gayret ediyoruz ama tabii bunlar büyük bir bariyer bizim için yani bu tür olayların orada patlak vermesi büyük bir bariyer.

STK konusunda, evet, benim de bildiğim -çok derinden vâkıf olduğum bir konu değil yalnız, belki bunu hani geçen sefer yaptığımız gibi bir araştırıp cevap verelim- olabilir tabii. STK'ların Birleşmiş Milletler nezdinde statüleri tescil ediliyor, dolayısıyla o imkân da sahip oluyorlar ama bizim bölgede faaliyet gösteren STK'larımız yok değil. Bahsetmiştim, TİKA'nın da devlet organı olarak ciddi faaliyetleri var. Onların kapsamının ve niteliğinin daha da artırılması için biz TİKA'ya da gerekli telkinlerde bulunuyoruz. Ama, bu imkândan nasıl yararlanılır ve bu bölge bağlamında bu kapı nasıl aralanır? Biz isterseniz onu Sayın Başkan vasıtasıyla size yazılı olarak bir şey yapalım çünkü bunun ayrıntısını... Bildiğim tek şey, Birleşmiş Milletlerde bunların tescil edildiği ve onların da bunlara ilave imkânlar sağladığını biliyorum, genel olarak ama mekanizmanın içeriğini tam olarak bildiğimi söylersem sizi yanıltmış olurum.

Şimdi, yeni açılan büyükelçilik, başkonsolosluklar... Vallahi bir kaba hesap yapılmıştı zamanında ama... Kesinlikle geri dönüşüm oluyor çünkü Afrika'yla ticaretten belli bu, hatta, 35 milyarlar dolarlara falan çıktı, yüzde 300 artış oldu...

RIFAT SALT (İzmir) – Latin Amerika'da...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Mesela Latin Amerika'da

Şimdi mesela Somali örneğinde, milyar dolarlar seviyesine falan konu geldi yani çok mütevazı rakamlardan çok ciddi rakamlara yükseldi bu. Şöyle bir hesap yapılmıştı -tam hatırlamaya çalışıyorum ama- bir büyükelçilik veya başkonsolosluk, fark etmez, 3 milyon dolar civarında bir maliyetle 3-4 milyon dolar civarında bir maliyetle açılıyor, birkaç sene zarfında bu, işte, 15-20 milyon dolar

olarak dönüyor diye bir hesap yapılmıştı ama tam, bütün hatlarıyla hatırladığımı da söyleyemem. İsterseniz onu da araştıralım yani büyükelçilik açıldıktan sonra o ülkeyle olan ilişkilerdeki ticaret hacmi nereden nereye geldi, onu şey yapabiliriz.

RIFAT SAİT (İzmir) – Çok iyi olur.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Afrika'da kesinlikle fark etti bu. Ben daha evvel de Sudan'da görev yaptığım için oradan da biliyorum yani yüzde 100 etkisini gördük orada, onu söyleyeyim, çok ciddi bir faydasını gördük.

Asya-Pasifik'teki genel anlamda ve özelde Müslüman toplumlar nezdinde Türkiye kabul görüyor mu? Evet. Çünkü biz Asya-Pasifik'te bir Asya ülkesi olarak zaten görülüyoruz. Avrupa'yla çok yakın ilişkiler içinde olan, transatlantik bağları olan ama nihayetinde Asya, Batı Asya ülkesiyiz biz onların gözünde. Tabii İslamiyet bağlamında da oradaki Müslüman topluluklar Türkiye'nin ne olduğunu biliyorlar, elbette ki ağırlık var. İşte, demin de bahsettim, mesela Filipinler'deki bu uzlaştırma, ara buluculuk girişimlerinde Türkiye'nin de yeri var yani Türkiye o grubun içinde zaten ve ne enteresandır, hem o gruplar hem de Filipinler Merkezî Hükûmeti bizimle temas kanalını arıyor sürekli. Mesela Filipinler bize geliyor, "Bizi destekleyin İslam İşbirliği Teşkilatında." diyor, öbür grupları uzlaştırmaya yani İslam, o iki tane kanattan bahsettim, onları uzlaştırmak için gayret sarf ediyoruz, bir araya getirmeye çalışıyoruz. İslam İşbirliği Teşkilatı içinde birlikte hareket etmeleri gerektiğini savunuyoruz.

Evet, Endonezya'da da -Aydın arkadaşımız burada- Türkiye'nin imajı gayet iyidir yani -ben 3 defa gitme imkânı buldum- orada da Türkiye'nin aleyhine ben hiçbir şey, hava görmedim, tam tersine, gayet olumlu bir yaklaşım var.

RIFAT SAİT (İzmir) – O "feedback"ı alabiliyor muyuz? Mesela şimdi, İzmir EXPO 2020 adayı, destek alabilecek miyiz?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Mesela şimdi bizim yaptığımız temaslarda hiç değişmeyen konular var. Evet, destek alıyoruz yalnız orada, tabii, Tayland'da da bir eski başkentlerin falan adaylığı var ama ona rağmen, Türkiye büyük destek alıyor çünkü bahsettim mesela, bu Okyanusya'da falan TİKA'nın ciddi işleri var, şimdi onları hızlandırıyoruz da. Sadece EXPO İzmir için değil, İstanbul 2020, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi şeyi, UNESCO yürütme kurulunda adaylık... Bizim bunlar zaten notlarımızda her zaman yer alır, her zaman destek şeylerini yapıyoruz. Ya karşılıklı destek anlaşmaları yapıyoruz bu ülkelerde yahut da onlar bize desteğini o üst düzey ziyaretlerde bildiriyorlar, onunla da yetinmiyoruz, bir de ellerinden yazılı destek metni alıyoruz ama tabii bu yarış son dakikaya kadar devam ediyor ve edecek. Onlarla temaslarmızda, bu, merkezi Paris'te bulunan, işte bu EXPO'ların merkezi diyelim, BIE, orada da üye olmayanları üye yapmaya çalışıyoruz hatta gücü yetmeyenlerin parasını da biz veriyoruz üye olsunlar da bize destek olsunlar diye, ciddi mesafe katettik, öyle söyleyeyim.

Mevlüt Bulut'a gelince, bu çok yakından takip ediliyor, hiç merak etmeyin. Hemen her hafta 1 veya 2 rapor alıyoruz büyükelçimizden. Büyükelçimizin bizzat kendisi Mevlüt Bey'le temas içinde. Rusya'daki imkânların ve ortamın elverdiği ölçüde Mevlüt Bey'in meselesini çözmeye gayret ediliyor.

RIFAT SAİT (İzmir) – Şimdi, özür diliyorum. Konsolos gitmiş ama görüşme sırasında 1-2 tane asker varmış, rahat konuşamamışlar ve şu anda bu Mevlüt Bulut'a ilaç verildiği ve baskı yapıldığı bilgisi geldi. Ailesi de görüşmek istiyor.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Evet, biliyoruz.

RIFAT SAİT (İzmir) – Ailesi görüşmek istiyor, sekiz aydır göremiyorlar. Hatta bu konuyla ilgili ben de dün Dışişleri Bakanlığında Bakan Yardımcısıyla görüştüm. Ben de gitmek istiyorum oraya yani böyle bir ricada bulundular. Netice olarak orada onu görmek, sağlığı yerinde mi değil mi onu görmek için... Ailesi böyle bir ricada bulundu bizden.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Sağlığı konusunda çok büyük bir sıkıntı olduğunu söyleyemeyiz yani öyle bir bilgi bize intikal etmedi. Asıl tabii, ruh sağlığı önemli -yani bedensel sağlık açısından- o konuda tabii sıkıntılar olabilir. Şunu söyleyeyim size: Gerçekten, oradaki büyükelçilikten bana her hafta en az 2 tane rapor geliyor Mevlüt Bey konusunda. Ruslar da biliyorlar bunu çok yakından takip ettiğimizi. Şimdi bu pazartesi günü Ruslarla bir siyasi istişarelerimiz var bizim Ankara'da. 17 Nisanda da Ruslarla ortak stratejik planlama grubu toplantısı yapacağız İstanbul'da.

RIFAT SAİT (İzmir) – Ne zaman?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – 17 Nisanda. Lavrov gelecek. Muhtemelen bu konu da zaten kendisine açılacak konulardan bir tanesidir. Yani o zaman, eğer öyle bir şey düşünüyorsanız, belki 17 Nisan ertesinde gitmeyi programlamak daha uygun olabilir yani o Ruslarla yapılacak dışişleri bakanları seviyesindeki toplantıdan sonra. Bunlar zaten baş başa görüşmelerde falan da konuşuluyor ve sefaletin de bu konuda kesin talimatı var, bağlantı asla kopmayacak, Mevlüt Bey'le ilgili bilgileri düzenli olarak gönderiyorlar zaten.

RIFAT SAİT (İzmir) – 13 milyon dolar istemişler bırakmak için.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Biliyoruz, biliyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Büyükelçi Evirgen, buyurun.

BÜYÜKELÇİ AYDIN EVİRGEN – Ben çok kısaca Sayın Müsteşar Yardımcımızın sözlerine bir iki cümle ilave etmek istiyorum, bölgede görev yapmış birisi olarak. Özellikle Endonezya, Malezya, Filipinler, o coğrafyada Türkiye'ye hakikaten hem hükümetler hem halk düzeyinde büyük bir sevgi ve saygı duyuluyor, itibarı çok yüksek ve sözlerine de çok dikkat ediliyor. Ben Cakarta'da büyükelçi iken Filipin Hükûmetiyle ayrılıkçı gruplar arasındaki barış görüşmelerine, o ara bulucu grubun üyesi olduğumuz için Türkiye olarak bizzat o toplantılara katıldım. O toplantılarda da hem Filipin Hükûmeti hem de ayrılıkçı grupların temsilcileri bizim söylediğimiz sözlerle çok büyük dikkat ve önem veriyorlardı ve bu gruplar arasında, hükümet ile ayrılıkçı gruplar arasında bir uzlaşmaya ulaşılması, bir barış anlaşmasına varılması konusunda da Türkiye'nin ne diyeceğine çok dikkat ediyorlardı ve hakikaten de söylediğimiz şeyler de etkili oluyordu her iki taraf üzerinde.

BAŞKAN – Sayın Kılıç, buyurun.

AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Büyükelçim, öncelikle, verdiğiniz kapsamlı bilgiler için ve bizleri aydınlattığınız için teşekkür ederiz.

Şimdi, verdiğiniz bilgiler esnasında kullandığınız bir terim var, Birleşmiş Milletler. Şimdi, ülkelere baktığımız zaman da buradaki kapsam alanı içerisinde, ülkeler içerisinde çok ciddi ağırlığı olan, uluslararası siyasette ağırlığı olan ülkeler var. Biliyorsunuz bizim Başbakanımız da ve genel olarak dış siyasetimizde de Birleşmiş Milletlerin hem kendisinin genel olarak bir reforme edilmesinin gerektiği konusunun üstünde duruyoruz hem de Güvenlik Konseyinin bir reforma ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Şimdi, burada Güvenlik Konseyi üyesi olan Çin var ama onun dışındaki ülkeler, ağırlıkları olmasına rağmen, normal üyeler sadece. Bu konuda acaba, bu ülkeler içerisindeki bu bölgede Birleşmiş Milletlerin bir reforme edilmesi, işleyişinin gözden geçirilmesi, daha verimli bir hâle nasıl getirilmesi konusunda bir çalışma, bir düşünce veya bizimle bir fikir alışverişi var mı veya bizim görüşlerimiz doğrultusunda, bizimle beraber hareket eden bir ülke var mı, onu merak etmişim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ceylan.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, elbette görüşmeler yapıldı fakat genelde akamete uğrayan bir süreç oluyor. Şöyle ki: Şimdi, Japonya'nın Güvenlik Konseyi daimî üyesi olması gibi bir ihtirası var, aynı şey Hindistan bakımından da geçerli. Tabii, bu, daimî üyeler de kendi konumlarını korumak için bütün bunlara mesafeli yaklaşıyorlar. Biz çeşitli gruplarla, geçmişte ve hâlen, bu son zamanlarda yine bir canlandı bu konu, Güvenlik Konseyinin reformu konusu, yine, bir şey temaslara başladı. Biz çeşitli gruplarla temas hâlindeyiz. Biz de tabiri caizse kendimizi kurtarmaya çalışıyoruz. Yani ama biz de çünkü, hani, iddia içindeyiz o bağlamda. Tabii, bu iddialar zaman zaman tam uyumlu olmuyor. Şimdi, Japonya'yla da konuşuluyor tabii, işte "Sen beni destekle, ben seni..." Bu oluyor, biliyorsunuz yani Hindistan falan. Hindistan biraz daha mesafeli bu konuda, yani Türkiye bağlamında söylüyorum. Uzun süre uyku dönemine girmişti. Şimdi, yeni yeni, tekrar "Bu, Güvenlik Konseyi yapısını nasıl yapabiliriz? Sayısı artar mı veya P5'in dışında sürekli orada olacak bir ülke veya ülkeler grubu olabilir mi?" gibi birtakım formüller tekrar gündeme gelmeye başladı.

Biz de, tabii, kendimize orada bir yer edinmek için çabalarımıza devam edeceğiz. Çok yeni bu söylediğim şeyler. Yani, belki de şu son bir buçuk iki ayda, böyle, tekrar bir "Güvenlik Konseyini nasıl farklı bir hâle getiririz?" gibi tartışmaları başlayacak. Eski den gruplar vardı. Yok, işte, kahve grubu. Abartmıyorum yani adı öyle, öyle bir şeyler vardı. O durdu, bir süre bir uyku dönemine girdi. Şimdi bakalım, belki de bu yıl içinde tekrar canlanır. Tabii, biz bu 2015-2016'yı hedefliyoruz. Oraya inşallah gireceğiz, öyle bekliyoruz. Şu andaki elimizdeki olan rakamlar da bizi cesaretlendiriyor açıkçası. O zaman, tabii, belki bunu tetikleyicileri arasında biz de yer alırsak daha ileri seviyelere götürmesi bağlamında.

BAŞKAN – Sayın Safi, buyurun.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, Asya Pasifik konuşulurken Şangay İşbirliği Örgütünden de sorular gelir diye bekliyorduk ama gelmeyince ben tekrar... O soruyu aslında soracaktım ama sorulmayınca soruma dönmek istedim ben.

Şimdi, yani, dünya, tabii, siz ikinci kez aslında uluslararası bölgesel iş birliği analizi yapıyorsunuz. Dünya siyasetini aslında, ekonomisini ve siyasetini belirleyen faktörler de ülkeler değil, bölgesel iş birliği örgütleridir, yani Amerika, Avrupa Birliği veya işte eski Doğu Bloku'nda olduğu gibi. Şimdi, bugün de aslında çok farklı değil.

Mesela, bir örnek vermek istiyorum: Türkiye'nin, şimdi, on yıl önce, baktığımız zaman, ekonomisine veya siyasi gücüne baktığımız zaman, işte, 230 milyar dolarlık bir ekonomi, bunu da yetmiş seksen yılda yapabilmış ve on yılda fakat bunu 3 kat artırabilmiş, 850 milyar dolara gelmiş bir ülke. Şimdi, şöyle bir analiz yapmak istiyoruz ileri doğru ama çok da gerçekçi gelmiyor: On yılda 3 kat artırdık değil mi? 230'u 830, 850 yaptık. Bir on yıl daha gidersek bunu bir 3 kat daha artırırız gibi bir mantık, matematiksel bir mantık diyelim. Fakat realitede bunun böyle olmayacağı aşikâr. Yani bu büyümenin bir yerde bir sınırlarının olması gerekiyor. Yani 875 milyon nüfus, 850 kilometrekareyle, aslında, büyüme bir yere kadar gidebilir. Şimdi ama Türkiye bundan daha fazla büyümek istiyorsa kesinlikle ve kesinlikle bölgesel iş birliği analizi yapmalıdır. Mesela, Avrupa Birliği bunun bir örneğidir veya bugün Çin'in bizatihi kendisi, nüfusuyla, coğrafyasıyla bunun bir örneğidir. Yani bu ekonomilerde ölçek ekonomileri denilen bir şey var: 2 tane veya 3 tane firma yan yana geliyor, 1 birim, 1 birim, 1 birim üretirken toplam 3 birim olacak yerde 5 birim oluyor. Yani anlatmaya çalıştığım, bu ölçek ekonomisinden, bölgesel ekonomiden yararlanma ihtiyacı. Şimdi, aslında dünya hep bunu yapıyor fakat Türkiye, mesela, Avrupa Birliğinde yemek pişiyor, yemek pişince Türkiye "Ha, gidip oradan pay alalım." diyor, kırk sene, elli sene onun kapısında bekliyoruz elimizdeki tasla. Şimdi aynıysa doğumuzda Şangay İşbirliği Örgütü çerçevesinde bir şey oluyor, yönümüzü hemen oraya dönüp koşuyoruz işte biz de olalım diye.

Şimdi, benim burada söylemeye çalıştığım şey: Bunların yerine gitmek yerine... Tamam, gidelim, ilişkilerimiz hep iyi olsun, Avrupa Birliği veya Şangay veya her neyse, hepsine, ASEAN, hepsine gidelim, iş birlikleri yapalım. Ama en önemlisi, bence, kendi coğrafyamızda bu iş birliği örgütünü kurmak. Yani hep bu, eskiden beri köprü, Türkiye bir köprüdür. Köprünün de iyi bir şey olduğunu kabul ettik ve bununla da avunduk. Yani biz bir köprüyüz doğuyla batı arasında falan filan. Köprü ama köprü yerine... Yani yeni yeni tabii, bizim Dışişlerimizde bu konuşuluyor: Merkez ülke olma. Gerçekten, yani biz bu coğrafyaya veya küresel haritaya öyle bakmamız lazım. Yani, Türkiye coğrafyasıyla, etrafıyla, tarihiyle, hinterlandıyla merkez bir ülkedir. Gerçekten, baktığımız zaman, Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya'da ve bütün o Orta Doğu'daki İslam ülkeleri zaten Türkiye'nin hem kültürel hem sosyal olarak, ekonomik olarak çok yakın bir coğrafyasıdır. Benim düşüncem, yani gerçekten, bu coğrafyada, kendi coğrafyamızda -diğerleriyle olabilir her türlü ilişkiler ama- zaten çok güzel bir altyapı var, özellikle son on yılda Sayın Başbakanımızın da orada getirdiği böyle güzel bir sempati var. Bundan da yararlanarak bu merkezde, bu coğrafyada yeni bir iş birliği örgütü mekanizması kurmak gerekir ve Dışişleri Bakanlığı da, bence, bunun üzerine kafa yormalı. Ama bugüne kadar ben tam olarak da görmedim. Yani böyle yerli ve millî bir bölgesel proje önerisi bize yapmalısınız. Bence, üçüncü anlattığınız diğer şeyleri bölgesel, üçüncü böyle bir projeye getirip burada bize sunabilirsiniz ben bunun çok başarılı ve hakikaten Dışişlerini... Çok şey değil yani bunu yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Safi, Amerika'yı ilk defa keşfediyormuş gibi bir hisse kapıldım. Karadeniz teşkilatı...

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Tam ondan bahsedecektim, evet.

BAŞKAN - ...Türkiye'nin öncülüğüyle kurulmuş bir teşkilattır. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı keza Türkiye'nin öncülüğünde kurulmuş bir teşkilattır. Şimdi, bu 2 teşkilat varken, Akdeniz İşbirliği Teşkilatı varken ne tür bir ülkeler grubunu kastediyorsunuz onu da anlamak zor.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Söyleyeyim size Sayın Başkanım, hemen söyleyeyim: Bildiğiniz gibi, ben o Karadeniz Ekonomik İşbirliği Türk Delegasyonu Başkanıyım. Tamamen, böyle, kâğıt üstünde bir şey. Bunun doğru düzgün altını doldurmamız lazım. Aynı şekilde -diğer arkadaşımız da buradaydı- mesela bu 2 örgütün birleştirilerek daha geniş ve gerçekten altını doldurabileceğimiz ve tüm Dışişleri Bakanlığımızın çalışanları da, gerçekten, bu konuda daha da istekli, arzulu ve projeli gelirlerse, gerçekten bu bizim projemiz olur. Yoksa, elimizde bir sayfa...

BAŞKAN – Şimdi, bu projeyi bürokratlardan beklemek doğru olmaz.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Birlikte çalışmamız lazım.

BAŞKAN – Bu siyasi bir çalışmadır. Öncelikle siyasi karar mekanizmasının buna karar vermesi lazım, şimdiye kadar da hep öyle oldu. Ama bizim, herhâlde, milletvekilleri olarak siyasi karar mekanizmasına bu önerileri bizim yapmamız daha iyi olabilir. Dışişleri Bakanlığı uygulayıcıdır. Tabii ki bizim ilk kararı verdiğimizden sonra Sayın Başbakanımıza da belki arz edilerek böyle bir şey yapılabilir. Ama ben bu konuda sizin söylediğiniz önerinin daha berrak olması gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Ceylan, sizin ilave edeceğiniz bir husus var mı?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Sayın Başkan, izin verirsiniz ben çok kısa bir şey, yani hatırlatma bağlamında bir şey daha söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – İsterseniz Sayın Kayatürk...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Tabii, tabii, buyurun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kayatürk.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Sayın Safi'nin bu söylediklerini -yani "berrak" dediniz- tamamlamak üzere bir şey söylemek istedim.

Şimdi, hakikaten bir tarafa baktığınız zaman Türkiye'nin Orta Doğu'su, daha doğrusu Türkiye'nin bir tarafında Orta Doğu var, öbür tarafında Orta Asya var ve iki taraf da enerji bölgesi, iki taraf çok zengin. Türkiye'yi içine kattığımız zaman, tamamında çok ciddi bir genç nüfus var ve teknoloji genç, insanlar genç. Yapılabilecek dünya kadar şey olduğuna inanıyorum ben. Bu manada bir birlikten söz ettiyse bence çok önemli bir yere parmak basmıştır diye düşünüyorum.

Ayrıca, yeri gelmişken, şimdi Hindistan'la Pakistan arasındaki problemleri biliyoruz. Biz hem Hindistan'ı hem Pakistan'ı Sayın Başbakanımızla, Sayın Cumhurbaşkanımızla ziyaret ettiğimizde, Hindistan-Pakistan arasındaki problemin çözümüne dair, özellikle Hindistan'ın bir katkı beklentisi olduğunu hissettik. Yani "Siz Pakistan'ı ikna edebilirsiniz." diye çok açık ve net bir şekilde söylediler ki çok ciddi kronik problemler var. Kırk beş-elli yıllık, altmış yıllık problemleri var. Pakistan'daki insanlar zaten bunu açık açık anlatırlar yani Hindistan'ın şöyle şöyle yaptığına dair. Dolayısıyla, böyle bir şey var. Biz aynısını zaten Afganistan-Pakistan arasında yapıyoruz. Yani cumhurbaşkanları nezdinde üçlü toplantıları yapıyoruz. Pakistan'da yaptık, Türkiye'de yaptık, İstanbul ve Ankara'da yaptık. Acaba, biz Orta Doğu'da harcadığımız enerjinin bir kısmıyla, küçük bir kısmıyla, bu, Güney Asya'da, dolayısıyla Pasifik Asya'da daha faydalı şeyler yapabilir miyiz diye sormak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ceylan.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Sayın Başkan, teşekkürler.

Kısaca bilgi vereyim: Şimdi, biz bugün, tabii, belki ikinci hatta üçüncü kuşak ülkelerle ilgili bir brifing yaptık. Bu, bizim birinci kuşağa yani hemen yakın çevremizle ilgili gelişmeler... Tabii, onları çok daha yakın mercek altına alıyoruz. Ben size uygulamadan örnekler vereyim, şöyle bakalım hemen, civarımızdan başlayalım: Yunanistan'la Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey kuruldu, Bulgaristan'la aynı şekilde, Romanya'yla aynı şekilde, Ukrayna'yla aynı şekilde. Yarın öbür gün Sayın Başbakan gidecekti ama bir hükümet krizi çıktı, Moldova'yı bile bunun içine çekmeye gayret ediyoruz. Rusya'ya Üst Düzey İşbirliği Konseyi, Azerbaycan'la Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey, Kırgızistan'la keza, Kazakistan'la keza, Tacikistan'la, en son, İşbirliği Konseyi kurduk. İran, Irak'la da vardı, Irak'la biraz şimdi farklı şeyler var ama... Zamanında Suriye. Şimdi, bütün yakın, Balkanlar anlamında, Türkiye-Bosna Hersek, Arnavutluk. Buna baktığımızda, yani, bizim yapmaya çalıştığımız şey uygulamada: Önce bu ağı kurup, kurumsallaştırıp sonra bu kurumsallaştırılmış ağ içinde bir organik bağ teşkil etmek. Yani böyle bir düşüncemiz yok değil, var.

Başka bir şey daha: Türk İşbirliği Konseyini de unutmayalım lütfen. Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Akdeniz şeyi, o da önemli. TÜRKSOY var, TÜRKPA var, işte, bu senenin mesela konusu Bakü'de yapılacak Ağustosun ikinci yarısında, ulaştırma yani "connectivity" dediğimiz. Bakın, hatırlayın Türkiye, Afganistan, Pakistan -bunlar benim dosyalarım değil ama tabii takip etmek durumundayız- Ankara'da yapılan neydi analiz konusu? "Connectivity." Neden? Bölgesel entegrasyonu teşvik etmek için. Yani Orta Asya'yı, Asya'nın derinliklerin kadar, yani bugün konuştuğumuz bölgeye kadar, ulaştırma koridorlarıyla Hazar üzerinden Türkiye'ye bağlamak, Türkiye'yi merkez hâline getirmek.

BAŞKAN – Zaten Sayın Ulaştırma Bakanımız da burada brifing verdi aynı konuda.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET FATİH CEYLAN – Yani hinterlandımızı genişletmek. Ana şey budur. Yoksa yani -uygulama itibarıyla söylüyorum- biz civarımızda stratejik nitelikte bir ilişkiler ağını kurduk esasında. Şimdi bu ağlar arası bağlantıyı bizim kurmamız lazım -ki Balkanlar da buna dâhil tabii, onu unutmayalım, sadece Orta Doğu, Kafkasya ve Orta Asya değil- bunu yaptığımız zaman biz hinterlandımızı genişletip kendimizi merkeze... Nasıl olacak? İşte, "Ulaştırma koridorları Türkiye üzerinden geçsin." diyoruz, "Doğal gaz petrol boru hatları Türkiye üzerinden geçsin." diyoruz. Bu sizi enerji merkezi yapar, öbürü ulaştırma merkezi hâline getirir. Bir de bu ağlar arasında bağlantıyı daha sağlam hâle... Unutmayın, yani Rusya'yla şeyimiz

2010'da kuruldu, 2010 Mayıs, Çin 2010 Ekim. Yani, şimdi, bizim ilk aşamadaki gayretimiz, bunları, bu kurulan ağıları müesseselaştirmek, ondan sonra da bunları bir araya getirmek. Böyle bir vizyonumuz tabii var, yok değil. O vizyonun nispeten uzak coğrafyadaki bir şeyini bugün konuştuk. Ama, hani, yakın coğrafyaya geldiğimizde orada bambaşka bir tabloyla karşılaşyoruz. İstiyoruz ki bu tabloyu mümkün mertebe ticari, ekonomik, ulaştırma, enerji, altyapı, telekomünikasyon vasıtasıyla o uzak coğrafyaya da taşımak. Dolayısıyla, bizim yakın çevremizdeki hinterlandı ikinci kuşak, üçüncü kuşak ülkelere de götürebilmek, hedef bu, yani vizyonumuz bu. Bunun için gayret ediyoruz.

Efendim, bunu söylemek ihtiyacını hissettim, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Ceylan, çok teşekkür ediyoruz Komisyonumuz adına.

Gerçekten, ikinci kez çok değerli bilgilerle, gayet açıklıkla hepimizi, bildiklerimizi daha ötesine götürecek bir sonuçla katıldınız toplantımıza. Komisyonumuz adına ben Başkan olarak bütün üyeler adına size teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen üyemiz yoksa Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi, 3'üncü Yasama Yılı, 21'inci toplantısını kapatıyorum.

Gelecek toplantımızla ilgili olarak ayrıca bilgi vereceğiz.

Tüm katılanlara teşekkürlerimi sunuyorum, iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 12.47